

Uredništvo in upravnništvo:
Maribor, Koroške ulice 5.

„STRAŽA“
izhaja v ponedeljek, sredo in petek
popoldne.
Rokopisi se ne vračajo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure dopold.

Telefon št. 113.

STRAŽA

Naročnina listu:

Celo leto 12 K
Pol leta 6 K
Četrt leta 3 K
Mesečno 1 K
Posamezne številke 10 v.
Zunaj Avstrije celo leto 17 K.

Inserati ali oznanila
se računijo s 15 vin. od 6 redne
petitvrste; pri večkratnih ozna-
nilih velik popust.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Št. 115

Maribor, dne 1. oktobra 1909.

Letnik I.

**Zadnje četrletje je tukaj. Zato se nam zdi
umestno opozoriti vse naše cenjene bralce
in naročnike, da ponove naročnino in skušajo
kolikor največ mogoče pridobiti novih naroč-
nikov „Straže“. Stane do novega leta 3 K.
Naj ne bo somišljenika, ki bi ne bral, na-
ročil in plačal „Straže“!**

Konec pogajanj.

Spravna pogajanja čeških in nemških poslancev za delomožnost češkega deželnega zbora niso imela uspeha. Nemška manjšina deželnega zbora vstraja na tem, da ne odneha bd obstrukcije, ako Čehi ne dovolijo koncesij, ki bi pomegle popolno narodno avtonomijo Nemcev v češkem kraljestvu. Čehi pa upravičeno povdarjajo, da morajo Nemci preje pripustiti redno zasedanje, da se začne z večino flogovarjati glede svojih zahtev.

Včeraj je imela parlamentarna komisija čeških strank sejo, v kateri sta poročala o spravi pogajanj poslanci Dvorak in Skarda. Pri razgovoru o situaciji v deželnem zboru se je povdarjalo, da je vsled tega, ker so Nemci češke predloge, zadevajoče dnevni red, kar vnaprej in brez vsake debate odklonili, možnost delovanja deželnega zbora izključena. Parlamentarna komisija je končno sklenila sledečo izjavo:

„Češke stranke so storile za delomožnost deželnega zbora, kar so mogle storiti in prepuščajo odgovornost za to, da je tudi letošnje zasedanje deželnega zbora odgojeno, kakor tudi za vse nadaljnj iz tega izhajajoče posledice edino le nemškim strankam.“

Prenapetost Nemcev je res brez primere. V državnem zboru zahtevajo, da se obstrukcije ne sme pod nobenimi pogoji odkupiti in da vlada ne sme odnehati nasproti slovanski opoziciji, v češkem de-

želnem zboru pa zahtevajo plačilo za svojo obstrukcijo.

Zdaj je temu konec. Usoda češkega deželnega zbora je zapečaten, z njim je pa zapečaten, tudi usoda državnega zbora in vse to po krivdi nemške nestrpnosti. Sicer bo vlada sklicala državni zbor dne 20. oktobra. Vendar pa je zdaj čisto gotovo, da ne bo deloval. Češki agrarci že izjavljajo, da bodo takoj pričeli z obstrukcijo in na njihovi strani bodo gotovo odločno stali tudi slovenski poslanci. Potemtakem vladi ne bo kazalo drugega, kakor da razpusti državni zbor in razpiše nove volitve.

Ako res pride do novih državnoborskih volitev, se mi teh prav nič ne strašimo. Naši poslanci so v polni meri vršili svojo dolžnost in bodo lahko z mirno vestjo stopili pred volilce. Ne tako liberalci. Raznim Plojem in Hribarjem se že danes tresejo hlačice pred novimi volitvami, ko bodo morali dajati volilec odgovor za svojo politiko, ki je Slovanom toliko škodila.

Goriška napreduje.

Slovensko ljudstvo že povsodi natanko spoznava liberalce in njihovo za slovenski narod skrajno škodljivo in izdajalsko delovanje. Zato se jih povsod otesa. Najprej jih je vrglo na Kranjskem, pri zadnjih deželnozbornih volitvah je tudi pri nas na Štajerskem temeljito pomedlo z njimi, in sedaj je prišla na vrsto še Goriška.

Svojo nepremagljivo trdnjavo so imenovali liberalci Goriško, a kljub vsej „nepremagljivosti“ se je ta trdnjava že pričela močno majati in ne bo več veliko zelene Soče preteklo skozi lepo goriško deželo, pa se bo ta trdnjava popolnoma porušila.

Pri lanskim deželnozbornih volitvah so v splošni skupini zmagali združeni agrarci in liberalci proti Slovenski Ljudski Stranki, in tudi letos so bili docela prepričani, da bodo zmagali že pri prvih volitvah.

Ali liberalci obračajo, slovensko krščansko ljudstvo je pa obrnilo.

Liberalno-agrarni kandidatje so bili Strekelj, Franko in Križnič. Strekelj, ki je tudi državni po-

slanec, je padel takoj pri prvih volitvah, ostala dva kandidata sta pa prišla v ožjo volitev. Tega liberalci niso pričakovali in zato so sedaj strašansko poparjeni. Posebno jim ne gre v glavo, da se jim je celo Kras, do katerega so imeli neomajno zaupanje, izneveril in prešel po večini v tabor Slovenske Ljudske stranke. To jih grozno boli.

Izid volitev je sledeč: Vseh oddanih glasov je bilo v splošni skupini v slovenskem delu dežele 21.219, med temi je bilo veljavnih 21.051, neveljavnih 168, razcepljenih 89, absolutna večina znaša 10.527. Kandidatje Slovenske Ljudske Stranke so dobili: Jerič 10.534 glasov, Fon 10.471, Manfredo 10.477. Liberalni kandidatje so dobili: dr. Franko 9358, Križnič 9429, Strekelj 9343 glasov. Socialdemokrati so dobili: Marica 1181, dr. Tuma 1188, Verčon 1183.

Kandidat Slovenske Ljudske Stranke posestnik Jerič je tedaj izvoljen, a liberalni državni poslanec Strekelj je propadel. Med ostalimi kandidati se pa vrši ožja volitev v torek dne 5. oktobra. — Zmaga S. L. S. pri ožjih volitvah je zagotovljena, ako bodo le vsi njeni somišljeniki storili svojo dolžnost in šli na volišče.

Našim bratom na Goriškem iskreno čestitamo na tem prelepem uspehu in jim kličemo: Naprej do popolne zmage!

Deželni zbor.

Seja dne 29. septembra.

Deželni glavar naznani, da je deželni poslanec Woschnagg definitivno odložil svoj deželno-zborni mandat in da se bodo vršile nadomestne volitve v kratkem.

Seja je bila jako zanimiva. Prišlo je večkrat do burkih debat. Dr. Korošec govoril je najprej slovenski in jako obširno utemeljeval predlog za splošno, direktno, tajno volilno pravico za štajerski deželni zbor. Sedanja volilna pravica je pravzaprav tri-razredni sistem, ki daje predpravo posestvu in denarju. Ako se govori dandanes o meščanskih strankah, tež v tem preziranje tistih ljudi, ki nimajo de-

— Nas varujeta pred nesrečo variha češke dežele sv. Vojteh in sv. Prokop, rekel je meni starček rudokop, ko sem odhajal, in razven teh Mati božja, sv. Ana in sv. Lavrencij. Ali ste morda kdaj slišali, gospod, o kakšni nesreči v pribramskih rudnikih? V rudnikih na Poljskem in drugod se večkrat zgodi kaj takega, pri nas v Pribramu se nihče ne spomni kake nesreče. Semkaj ne pride!

Kmalu potem sem stal v šali, zapuščajoč ta čudoviti podzemeljski svet.

Ko sem bral poročila o nesrečni katastrofi v pribramskih rudnikih, nehote sem se spomnil na podobico sv. Lavrencija v 24. horizontu rudnika sv. Vojteha, iz katerega so potegnili 130 mrličev. Kakor se govori, podobica sv. Lavrencija je bila že pred nekaj leti izginila s svojega kraja. Ali je bila uničena ali odstranjena?

Ni se odkril.

(Iz bolgarskega).

Pomladno solnce se je že nagibalo proti zahodu ter se skrivalo za planine. Skalnate vrhove so obsevali solnčni žarki. Čarobno je bila barvana gora Vitoša, iz katere je ravno ob tem dnevnem času najlepši razgled na Sredec in vso njegovo okolico.

Izginili so že tudi poslednji žarki pripekajočega solca in pobočja Vitoše in njenih sosed je obdajal lahki večerni mrak, ko stopa Slavko Plušev proti domu. Brati mu je na obrazu, da ga muči nek notranji strah. To je razvideti iz njegove negotove hoje.

— Kdo je vendar ta Slavko, bi vprašal vsak, kdor ga vidi sedaj na pot proti domu in gotovo bi ne verjel, ako bi mu kdo še bolj zatrjeval, da je uradnik v finančnem ministrstvu in sicer dober in vesten uradnik.

Vse ga čisla. Le jedno slabost ima, kot sploh ljudje; malo preveč je bojazljiv in vsaka malenkost

PODLISTEK.

Podobica sv. Lavrencija.

(Po češkem).

Minula je že precej lepa vrsta let, pa ta spomin mi je vedno v mislih. Bilo je takrat, ko so slavili v rudniku sv. Vojteha imeniten dogodek, da so namreč dosegli 1000 m globočine.

Takrat sem bil gost v Pribramu. Moj gostitelj je bil spoštovani meščan gospod K., lastnik tiskarne v Pribramu. Ta mi je izprosil pri ravnateljstvu dovoljenje, da sem mogel stopiti v rudnik sv. Vojteha, ki je bil edini tujem odprt in sicer le s posebnim dovoljenjem rudniškega urada.

Ko je jutraj sedem ura odbila, stal sem že na rudniškem dvorišču, da grem z rudokopi, ki so bili dopoldne na vrsti, v globočino zemlje. Bil je res krasen prizor na dvorišču pred rudnikom, kjer je klečala cela truma rudokopov moleč.

Sivolasi, okoli 60 let stari rudokop je naprej molil, drugi pa za njim. Ta pogled je srce napolnil z nekako neizrečno milobo in mehko.

Nazadnje se je slišalo: . . . zdaj in našo smrtno uro. Amen! — in precej na to je zadonelo iz ust vseh navzočih: Zdar Buh! (Bog daj srečo) in v najbližjem trenutku smo vstopili v šalo, v čudno kletko na videz, spodnji del je lesen in ob straneh z železno ograjo.

Počasi sicer, pa vedno bolj je izginjala solnčna svetloba našim očem, in slednjič smo dospeli v črno temo, katero so razsvetljale brleče svetilnice rudokopov. Šala je z nami letela v globočino, kakor brzovlak.

Moji spremljevalci so mi razjasnovali reči, o katerih se mi še sanjalo ni.

Kolikor globokeje je šala prihajala, toliko bolj je bilo soparno in neprijetno. Težak zrak je na prsi pritiskal, tako, da je človek komaj mogel dihati.

Naenkrat se je šala ustavila. Bili smo v 24. obzoru. Izstopili smo iz kletke in šli skozi labirint brezštevilnih hodnikov, ki so se na vse strani razširjali. (Ves omamljen sem gledal živahno gibanje tako globoko pod zemljo.

Iz enega postranskega hodnika je prihajala nekako posebno rudeča svetloba, ki je bila gotovo od večerluči, kakor od rudokopove svetilnice. Moj spremljevalec se je nasmehnil in vsi smo šli tja, od koder je ona čudovita svetloba prihajala.

V majhni dolbini stranskega hodnika je bila mala podobica in okrog je gorelo šest svetilnic. Na podobici je bil naslikan sv. Lavrencij; podobica je bila, kakor se je videlo, zelo stara. Rudokopi, idoč mimo podobice, so se vselej odkrili in pobožno pokrižali.

Naši rudokopi so jako pobožni ljudje. Tisto podobico so rudokopi častili kot čudopolno podobo in so ji pripisavali čudovito moč, tako da rudokopi, ki gredo na delo v 24. horizont, nikoli ne pozabijo opraviti kratke molitve pred podobico sv. Lavrencija, pred katero luč nikoli ni ugasnila.

Bil je res veličasten pogled. Majhna cerkevica v taki globočini pod zemeljskim površjem. S svetlim strahom sem gledal v obraz svetega mučenika, razsvetljenega z rudečkastimi lučicami šestih malih svetilnic.

Razni dogodki se pripovedujejo med rudokopi o tisti podobici.

Neki rudokop, ki je kopal v 24. horizontu, padel je doli z odra in se je težko poškodoval. Ko so ga tovariši nesli v šalo, da ga na površje potegnejo, morali so iti mimo podobice sv. Lavrencija. Ranjeni rudokop je obrnil v svojih bolečinah solzne oči v obraz svetnikov — in glej, bolečine so naglo- ma prenehale in dotični rudokop je kmalu potem šel popolnoma zdrav na delo.

Olje za svetilnico pred svetnikovo podobo kupujejo rudokopi sami iz svojega zaslužka.

Tako je bilo pred osemnajstimi leti. Moj zadnji pogled je veljal podobici sv. Lavrencija.

narja. Mi zavračamo označenje meščanske stranke, mi smo socialna stranka, ki meri človeka le po tem, kako izvršuje svoje socialne dolžnosti.

Dr. Kukovec: In klerikalizem!

Dr. Korošec: Mi nismo klerikalci, ampak mi smo krščanska stranka. Mi smo odkritosrčni prijatelji splošne, enake in direktne volilne pravice in se bomo borili toliko časa za njo, dokler je ne bomo izvojevali. Nikari ne mislite, da delavca nič ne interesira, kake so komunikacije v deželi ali kake škode napravljajo neregulirane vode. S sedanjimi volilnimi pravico ste zanesli razredni boj v zadnjo kmečko kočo. Sedaj izgubite samo na privilegijih, ako bodete pa še nadalje trpeli te razmere, se boste morali tresti tudi za zasebno posest.

Pri tej priliki moram izreči svoje obžalovanje, da se nas je pri vseh volitvah v predsedstva odsekov prezrlo. Obžalujemo to tembolj, ker so se soudeležili tega krivičnega ravnanja tudi krščanski socialci in veleposestniki. Izrekamo obžalovanje nad tem nekrščanskim postopanjem.

Dr. Kukovec: Mene ste pa vi prezrli, da me niste volili v noben odsek. (Velika veselost.)

Dr. Korošec: Pravilno je, da se vsakdo obrne na večino. Vi pa niste niti toliko takta imeli, da bi prišli k nam. — Nadalje se nam je od nemško-nationalne strani zamerila uporaba slovenščine in se to označilo kot izzivanje. Odkrito izjavljam, da mi s tem nismo imeli nikdar namena, izzivati. Če bi hoteli mi izzivati, se ne bi v to nikdar poslužili svojega materne jezika. Ta nam je preveč svet. Tudi vi spoštujete visoko svoj materni jezik in zato nam ne smete jemati v zlo, ako spoštujemo tudi mi svoj materni jezik. Kaj bi rekli k temu, ako bi vaši bratje v kranjskem deželni zboru zatajili svoj jezik. Proklinjali bi jih! Zato tega tudi od nas ne smete zahtevati. Naš narod je majhen, ali v ljubezni do njega živimo in umirjemo.

Župan ptujski, gospod Ornič je včeraj celo resnično trdil, da med našim ljudstvom ni sovraštva do Nemcev.

Poslanec Ornič: Hvala za priznanje!

Dr. Korošec: Resnico je govoril, ker on pozna naše ljudstvo, saj je kri naše krvi, sin našega naroda, toda nezvest sin. (Ornič kriči) In ker je nezvest sin, zato mu tudi naš narod doselej ni dal mandata, da bi govoril v njegovem imenu, kakor je to včeraj storil. Po njem ni govoril naš narod, ampak njegova slaba vest. (Krik pri Nemcih, živio-klici pri Slovencih.)

Končno je govornik predlagal, naj se njegov predlog izroči političnemu odseku, na kar se je glasovalo. Ker je bil izid negotov, je odredil deželni glavar poimensko glasovanje. Predlog dr. Korošca je bil sprejet s 35 proti 34 glasovom.

Nato je utemeljeval socialni demokrat Resel enak predlog, ki je bil tudi sprejet. Med Reslovim govorom je prišlo do spopada z nemško skupino, pa tudi poslanci „Kmečke Zveze“, posebno dr. Korošec, Robič in Roškar, so Resla ostro zavrnil, ko je napadel dr. Šušteršiča in obstrukcijo v državnem zboru. Bili so burni prizori.

Dr. K. Verstovšek je stavil predlog za ustanovitve deželne trdnice v St. Andražu pri Polzeli in vložil petico poselnika Krajca iz Smartna na Paki za odškodnino stroškov pri regulaciji Pake.

ga preveč vznemiri. Njegovi sodrugi ga imenujejo vsled tega sveto ovčico, seveda tega nikomur ne zameri, ker ve, da ga drugače vsi čislajo in tudi njegovi predniki ga imajo zelo radi.

Ves prepačen dospe do svoje hiše, kjer ga je njegova žena že opazila. Pa kako se prestraši, ko ga vidi bledega kot zid. Slutila je nesrečo.

— Kaj se ti je vendar pripetilo?, ga vpraša naglo, vstopivšega pred vrata.

— Odpuščen sem!, jej odgovori s slabotnim glasom Slavko. Pojdiva v sobo, da ti razložim celo stvar. Ko sta prišla v sobo, sklenil je roki ter pričel z žalostnim glasom:

— O, nesrečnej, kaj sem storil; Kaj se spleta nad mojo glavo!

— To mora biti vse kaj hujega, nego odpuščenje iz službe, misli si Slavkova soproga Pena, ko opazuje obupan obraz svojega moža.

— Kaj si tako groznega pregrešil, ali si morda zapleten v kako zaroto, kateri so sedaj prišli na sled?, ga vpraša brez nekoliko časa žena, ko vidi, da tare moža vedno večja obupnost.

— Čakaj vendar, takoj ti hočem povedati. Kako sem prišel danes iz mestnega parka domov, še sam ne vem. Ko sem šel iz pisarne, sprehajal sem se nekoliko časa po ljudskem vrtu, od koder sem jo menil kreniti domov. Gotovo veš, koliko ljudstva je ob tem času, kakor mravlje lazijo ljudje sem in tja. V tem trenutku mi pa pade nekaj v oko, da nisem mogel dobro gledati. Nekdo ide proti meni, pogledam ga in on mene in gre dalje svojo pot. Nisem ga mogel dobro pogledati, vendar se mi je zdel jako znan. Naglo sem se ozrl nazaj. In kaj vidim? On stoji, gleda me, kakih pet korakov oddaljen ter govori z mojim predstojnikom, sekijskim vodjo. O, Pena! Minister! Sam minister je bil oni, ki je šel mimo mene!

Čudež se ga pogleduje njegova soproga ter čaka, kaj strašnega bo sedaj povedal.

Poslanec Ozmeč je stavil predlog za razširjenje bolnice in hiralnice v Ptuj.

V četrtek je utemeljeval socialni demokrat dr. Schacherl svoj predlog glede izpremembe štajerskega deželne reda; označil je stališče svoje stranke, da se strinja z zahtevami slovenskih poslancev, da se deželni zbori uravnavajo po narodnosti. Poslanci S. K. Z. so mu klicali: Dobro! To so vedno naše zahteve!

V istem smislu je govoril Jodlbauer. Utemeljevali so še razne predloge v gospodarskih zadevah Schoiswohl, Hagenhofer in Wagner.

SOMIŠLJENIKI, agitirajte za „Stražo“. Skrbite, da dobite kar največ naročnikov. „Straža“ stane do konca leta 3 K. Zahtevajte odločno po vseh gostilnah „Stražo“. Posnemajte v tem oziru naše nasprotnike! Vsi na delo za razširjenje „Straže“. Če eden ne zmore cele naročnine, naj stopita dva ali trije skupaj.

Železnica Rogatec—Brežice—Rudolfovo.

Neki konzorcij v Brežicah je dobil od železniškega ministrstva dovoljenje pripravljalnih del za železnico Rogatec-Brežice-Rudolfovo, in se je na razne korporacije in zasebnike obrnil za prispevke.

Ne oziraje se na to, da se gre glasom najbrže netočnih časniških poročil za ozkotirno železnico, ki bi bila nezadostna in za interesente čisto nesprejemljiva, so temeljiti razlogi dvomiti o resnosti dela tega konzorcija.

Pogajanje tega odbora v svrhu nabave že izdelanega načrta gospoda inženjerja Daubachyja za normalnotirno železnico Rogatec-Brežice, ki je sedaj last tvrdke E. Czechowiczka in sin na Dunaju, je do sedaj še vedno brezuspešno, če to sploh moremo (smatrati kot resno pogajanje namesto zavlačevanje.

Vrh tega se odbor ne briga za to, da bi poizvedel mnenje in želje vseh interesentov ob progi glede trase, ampak v zaupnih sejah kuje svoje načrte, mesto da bi se o tem javno razpravljalo.

Ta odbor se dalje hoče ozirati edino le na korist mesta Brežice, četudi je mnogo interesentov, ki imajo glede trase bodoče železnice vse druge želje in zahteve, pa doselej niso prišli do besede.

K osnovnemu zborovanju tega odbora se niso povabili niti zelo uplivni interesi niti drugi merodajni faktorji; pri sestavi odbora se je istotako prezrlo zelo delavne in uplivne moči. Sploh je sedaj cela zadeva v rokah oseb, ki imajo pred očmi le lokalne interese, ne pa važne koristi celokupnega prebivalstva.

Da se interesentje obvarujejo daljne škode in posebno prepreči daljno zavlačevanje te nujne zadeve, osnovali so se v Brežicah, v Krškem in v Kozjem pripravljalni odbori z namenom, takoj posnovati novo društvo, ki naj dobi dovoljenje za trasiranje in projektiranje normalnotirne železnice Mezinje (ev. Rogatec)-Brežice-Rudolfovo.

Pluševo pokrije obraz z obema rokama in glasen vzdih se izvije njegovim prsom.

— Zakaj molčiš? Povej vendar, kaj se je zgodilo potem! Saj vendar vidiš, da mi hoče srce počiti samega strahu.

Nevoljen se ozre Pluševo na svojo ženo.

— Kaj naj ti še povem? Si-li bila gluha? (Moj minister, pravim ti, moj minister je šel mimo mene in — nisem se mu odkril!

Pena se globoko oddahne. Bilo ji je že lažje pri srcu.

— Ti si pa vendar največji neumnež, Slavko! Sicer pa sem vedno sodela po tvojem obnašanju, da ti jo le malo manjka, vendar pa nisem mislila, da si kar toliko brezumen. To vendar ni prav nič strašnega.

— Nič strašnega! Ako me sreča moj najvišji predstojnik in me pogleda, slišiš!, pogleda me in jaz njega, slišiš!, jaz tudi njega ob enem in istem trenutku, in se mu ne odkrijem — potem moraš biti največja bedakinja, da kaj takega ne razumeš in se mi še posmehuješ.

— Radi mene, zakaj se mu pa nisi odkril, ko si ga videl? Kje si pa imel oči?

— Oči? Saj sem ti vendar povedal, da mi je nekaj padlo v oko. Predno sem pa mogel pogledati, je bil minister mimo mene in zapazil sem ga šele, ko je že odšel.

Pena ga skuša potolažiti:

— Nikar ne bodi preveč v skrbeh, saj nisi bil prvi, ki vsled raztresenosti ali iz kakega drugega vzroka ni pozdravil svojega znanca ali svojega ministra!

— Da, zgodilo se je že kaj jednakega; toda nihče nima pravice biti nepaznemu in ne pozdraviti svojega najvišjega predstojnika. Gotovo milijonkrat se odkrijem vsak mesec — res, klobuk moraš osnažiti s petrolejem — pred slepim in kruljevim se jaz uklonim in sedaj se pa pripeti naenkrat, da me sreča minister, — pričakuje pozdrava — in ga ne do-

V kratkem času bode mogoče dobiti dovoljenje za pripravljala dela (trasiranje itd.), nakar bode stvar že obstoječega odbora v Brežicah, ali hoče z novim odborom v stik stopiti v svrhu skupnega dela ali ne.

Člani pripravljalnega odbora so že stopili v ožji stik z nekim konzorcijem, ki se snuje na Dunaju od raznih stavbenih podjetij in denarnih zavodov z namenom, interesentom pomagati pri trasiranju novih prog, posredovati financiranje železniških projektov in jih izvršiti do konca. Zasiigurana je tudi podpora dežele Kranjske.

Ker se interesentje v Slov. goricah ne morejo zjediniti glede trase železnice Ptukla-Ptuj ali Radgona-Ptuj, zato je sedaj v ospredju za financiranje in izvršitev projekt Ptuj-Rogatec; si tent pa tudi projekt Rogatec-Brežice postaja čim dalje bolj aktuelan.

Pozivljamo tedaj vse interesente, da takoj ustavijo svoje sodelovanje pri starem odboru in seveda ustavijo tudi prispevke za brezplodno delo.

Osnovna zborovanja novega društva se vrše v nedeljo dne 10. oktobra 1909, popoldne ob 3. uri, a) v Brežicah v Narodnem domu, b) v Kozjem v gostilni gospoda Pirha.

Zborovanja so javna.

Prosimo obilne udeležbe, ker se bo razpravljalo in sklepalo o dalekosežnih predlogih.

Pripravljalni odbor.

Politični pregled.

Državni zbor.

Kakor se čuje, se bo državni zbor sešel dne 20. oktobra. Vlada sama ne upa, da bi kaj delovala, ker so se češko-nemška pravna pogajanja razbila. Vendar pa hoče kljub temu še enkrat poskusiti.

Lex Axman-Kolisko.

Vlada ne bo nobenega zakonskega načrta, ki bi bil slične vsebine, kakor lex Axman-Kolisko, predložila cesarju v sankcijo, ker bi tak zakon nasprotoval državnim šolskim zakonom.

Ogrska kriza.

Vsi budimpeštanski listi konstatirajo, da koalicije ni več. Pristaši programa z leta 1867. pravijo, da Košutov program za mirno rešitev krize ni sposoben, in da se bo moralo ozirati na stranko z leta 1867. Košut bo cesarju predložil, naj imenuje vlado iz neodvisne stranke, ki se pa strinja s tem, da so v kabinetu tudi zaupniki krone. (Ta kabinet naj bi bil preložen, naloga njegova naj bi bila, izvršiti volilno reformo; skrbel bi tudi za normalne vojaške potrebe. Vojaške koncesije so izključene. Skupnost banke se podaljša za tri leta, pač pa naj dobi kabinet pooblastilo, da sme pričeti s pripravami za ogrsko samostojno banko. Socialni demokratje sklicujejo za danes v Budimpešti protestni shod, ker je policija pri ponedeljkovih socialno-demokratskih demonstracijah šla s sabljami nad delavce in ranila več oseb. Med delavstvom je veliko razburjenje in pričakovati je, da razbijejo socialni demokratje vse shode neodvisne stranke. Kakor so že napravili poslancu Hollo, kateremu so s klici: „Živela volilna pravica, proč s sleparji!“ razbili shod.

bi. In predlagal me je, da dobim odliko za priznanje! — Po teh besedah Slavko zopet prav globoko vzdihne.

— Povem ti, da še zapazil ni, velike glave ne pazijo na take malenkosti, ga tolaži zopet žena.

— Ravno velike glave! Ravno radi tega so veliki, ker opazijo vsako malenkost. Nizki ljudje ne zapazimo tako naglo vsake stvari, ker smo kratkovidni in ničevni. Kolikokrat grem v pisarno mimo stolne cerkve in vendar jo pogostokrat ne opazim. Po pravici mi očitaš včasih, da sem nespameten. Jaz sem gotovo odpuščen, zgrbljen človek. Da, res še nekaj ti imam povedati. Ko sem se obrnil in ga pogledal, je govoril z našim sekijskim vodjo in prav dobro sem žul besede: „Jutri pripravi papir, da ga podpišem. Papir, razumeš? Sam sem slišal svojo obsodbo. Zdelo se mi je tudi, da me je prav jezo pogledal, kakor bi se zablistalo, toda prav po strani. O, jaz nesrečnej!“

Zaman ga je skušala soproga potolažiti in mu pregnati strah. Vendar je tudi njo začelo skrbeti. Mislila si je: vse je mogoče na svetu; vsaj vsak dan toliko in toliko uradnikov odpuste iz službe radi malenkostnih vzrokov, ali pa tudi brez vzroka.

Ta večer sta šla oba spat brez večerje. Pluševo se je tresel, kakor siba na vodi. V spanju so ga mučile težke sanje. Videl je jemen obraz svojega ministra in uradnega slugo, kateri mu donaša odpustnico. Radi velike žalosti in obupnosti pa kmalu umre in že vidi pogrebce, ki imajo odnesti njegovo truplo.

Drugo jutro se je zbudil ves utrujen od težkih nočnih sanj.

— Z Bogom, Pena, reče ženi s tresočim glasom, ko se napoti v službo, in solze so se prikazale v njegovih očeh. Tudi soproga je ginjena in zdi se ji, kakor bi se poslavljala zadnjikrat, kakor bi odhajal Slavko v vojno.

Tako se je poslavljajal Hektor od Andromahe!

Cesar je včeraj dopoldne sprejel ministrskega predsednika dr. Wekerla v petčetrtni avdijenci Wekerle je cesarju ponovil in utemeljil svojo prošnjo za odstop, katero je prej že pisмено vložil. Kakor se čuje, bo cesar pozval ogrsko vlado, naj vodi svoje posle toliko časa, da se razvzolja sedanji položaj. Po avdijenci se je Wekerle peljal k zunanjemu ministru grofu Aerenthalu in imel z njim pogovor.

Košut bo najbrže sprejet v soboto od cesarja, kateremu bo predložil sledeči načrt: 1. Vlada izroči državne posle ministrstvu neodvisne stranke in bo v kabinetu zastopan po enem zaupniku. 2. Ta kabinet bo provizoričen in bo imel nalogo, izvesti volilno reformo, čevoliti vojaške in aneksijske kredite. Vojaška vprašanja ostanejo nerešena. 3. Bančni privilegij se podaljša za tri leta in store se vsi pripravljajni koraki za samostojno ogrsko banko. — S tem programom najbrže ne bo nič. Prvič Košut ne more garantirati, da bo mogel posle v tem smislu voditi, ker nima vse neodvisne stranke se seboj, drugič pa, kar bo on cesarju predlagal, ne pomeni nobenega „razvzolja“. Ali ni to narobe svet, če mora imeti cesar v kabinetu enega zaupnika, ko mora biti vendar ves kabinet zaupen organ vladarjev? Rešitev je le ta, in bo prej ali slej nastopila: Volilna reforma in uničenje sedanje madžarske oligarhije.

Zarota v Srbiji.

Iz Zemuna poročajo, da se je v Belgradu posrečilo priti na sled zaroti zoper kralja Petra in dinastijo Karagjorgjevičev. Duša te zarote je baje bivši minister Genčič, ki ga dolže, da je tudi vodil zaroto zoper umorjenega kralja Aleksandra in Drago. Advokat Novakovič, intimen prijatelj kralja Petra, je izročil kralju dokaze, da se je Genčič že dogovoril z različnimi oficirji, da odstranijo Karagjorgjeviče in posade na prestol angleškega vojvodo Connaughta, sorodnika angleškega kralja. Neko ujeto pismo Genčičevo baje potrjuje to namero.

Skupščina Mladoturkov.

Zadnje dni zboruje v Solunu skupščina mladoturške stranke. Razprave so proglašene za strogo zaupne, da je težko poizvedeti za kakšne podrobnosti. V dobro poučenih krogih zatrjujejo, da bo skupščina sklenila razpust vseh klubov za edinstvo in napredek, da s tem omogočijo oblastveni razpust vseh drugih narodnih klubov, ki povzročajo v zadnjem času Mladoturkom velike preglavice. Za ta slučaj so tako Bolgari, kakor Srbi, kakor se vobče zatrjuje iz popolnoma zanesljive strani sklenili, da se takoj prične s snovanjem ustaških čet in z revolucionarno propagando v Makedoniji. Zdi se torej, da bo revolucionarna propaganda v kratkem v Makedoniji zopet oživela, ako se ne bodo Mladoturki premislili, že sedaj izvesti prelom z narodnostmi, ki pa je sicer itak neizogibljiv.

Upor v Albaniji.

Iz Soluna poročajo, da se Džavit paši vkljub vsem naporom doslej ni posrečilo ukrotiti upornih Albancev. V zadnjem času 'se zdi, kakor da bi s svojimi operacijami slabše uspevali, kakor se je preje splošno sodilo. Vest o krvavo odbitem Džavitu

V največji skrbi pričakuje opoldne Pena svojega moža. Ko ga zagleda pri vrtnih vratih, trepetalo ji je srce.

Se bolj bled kakor zjutraj se nasloni Slavko na ograjo, da ne pade. Takoj razume, kaj mu je in hiti mu nasproti.

— Naglo po zdravnika! Teci!, zapove svoji strežnici, ki ji je pomagala vzdrževati moža.

— Ne, ni potreba!, mrmra mož polglasno in skoro brez zavesti.

Pena joče.

— O, nikar! Ne bodi tako vznemirjen! Slavko, živ in zdrav moraš ostati, in če si tudi ob svojo službo!

— Ne jokaj vendar, vzdihuje Plušev, med tem pa vleče z levico nekaj iz žepa. Ministrsko pismo je, poda ga svoji soprog.

— Beri, kaj je pisanega na tem papirju!

— O, že vem vse, da mi le ostaneš živ, mu odgovori še vedno jokajoča žena.

Plušev išče še nekaj po žepu.

— Bodi miren sedaj —

— Naglo, gospod zdravnik, pogledite, kaj mu je!, se obrne proti ravno dohajajočemu zdravniku. Bil je sosed.

Zdravnik potipa njegovo žilo, pri tem pa zapazi, da mu je spustil Slavko nekaj v roko. Lepa črna škaflija.

Zdravnik jo odpre in pravi:

— O, red v priznanje, čestitam!

Ministrsko pismo je bilo navadne vsebine, s kojim se mu je podelil red. — — —

Slavko moral je potem ostati štirinajst dni v postelji. Prevelik strah in preveliko veselje sta mu škodila.

Le malo časa je še opravljal svojo službo, in se veselil z ženo odlike. Ta dogodek mu je zapustil trajno notranjo bolezen, katera ga je čez šest mesecev spravila v prezgodnji grob in kot vzrok smrti so zdravniki zapisali:

Birokratično skrofulozo!

tozem naskoku na Ljamo se potrjuje. Džavit ima občutne izgube na mrtvecih in ranjencih. Stevilo padlih se ne da dognati, ker ni od Džavita nobenih poročil, število ranjencev pa se da približno določiti. Tekom sobote so namreč iz Mitrovice po železnici pripeljali v Skoplje okrog 100 ranjencev. Ranjence spremljujoči vojaki pripovedujejo, da jih je v bitki mnogo padlo tako na turški, kakor na albanski strani. Laglje ranjene turške vojake so pridržali v Prizrenu, težje ranjene pa so prepeljali deloma v Skoplje, deloma v Solun, ker nedostajajo Džavit paši tako na zdravnikih, kakor na sanitarnih četah. Med transportom v Solun je umrlo več vojakov in so jih tu popolnoma na tihem pokopali.

V soboto zvečer je na progi Skoplje-Solun popolnoma pogorela vas v bližini postaje Krivoljak. Zapalili so jo makedonski četniki-vstaši. Ogenj so baje zanetili Bolgari in sicer iz maščevalnosti, ker so prebivalci dotične vasi simpatizirali z Grki.

Raznoterosti.

Odklikovanje. Ob priliki posvečevanja župne cerkve na Dolu pri Hrastniku je imenoval prevzvišeni g. knezoškof dr. Mihael Napotnik preč. g. župnika Antona Vetrnika duhovnim svetovalcem. Preč. g. župniku, ki je to odklikovanje popolnoma zaslužil, iskreno čestitamo!

Imenovanje. Gardnega vicestražmojstra majorja Jerneja Andrejka pl. Ljvno grada, pisatelja znane knjige „Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini“, je imenoval cesar za stražmojstra v prvi arčerski telesni gardi.

Odborova seja S. K. S. Z. se vrši v četrtek, dne 7. oktobra ob 5. uri popoldne v uredništvu „Slovenskega gospodarja“.

Odklonitev dr. Benkovičevega predloga in „Narodni Dnevnik“, oziroma dr. Kukovec. V seji deželnega zbora, ko so nestrpni nasprotniki odklonili dr. Benkovičev predlog za po toči oškodovane v celjskem okraju, so se zgražali nad tem činom zlasti poslanci S. K. S. Z. Opazili smo pa tudi, da se je radi tega tudi hudoval dr. Kukovec, kar bi gotovo storil tudi vsak pošten Slovenec Narodne stranke. Sedaj pa izrablja dr. Kukovec ravno to zadevo v „Narodnem Dnevniku“ na naravnost nečuden način nasproti dr. Benkoviču in pravi, da naj se volilci vsi teh občin zažalijo dr. Benkoviču, če ne dobijo podpore. Ali ni to postopanje podlo? Taki možje hočejo biti poštenjaki! Sodite jih sami, ki čutite še kaj slovenski. Svojim volilem pa javljamo, da sta v tej zadevi itak stavila poslanca Pišek in Terlav predloge iste vsebine in deželni odbor, ki sme to podporo deliti po svojem načrtu in svoji sodbi, bi se na to, ali je dr. Benkovičev predlog odklonjen ali ne, tudi ne oziral, ker se gre tu za podporo nasproti oškodovanim. Toliko v pojasnilo.

Zivijo bernja in Heč dr. Kukovec! Ponosna je lahko Narodna stranka na svojega zastopnika mest in trgov. V Gradcu govori s Slovenci samo nemški, da bi pokazal najboljšim njegovim zaveznikom, kakor Hans Woschnagg, da ni tak proti Nemcem, kakor se dela stranka na shodih. On je v prvi vrsti le „frideitlich“ zato je jetvnet za povišanje tarifov vseh odvetnikov, pa je proti bernji, to pa zato, ker mu povišanje tarifa za odvetnike mnogo ne se, kakor on sam upa, od bernje mu pa nič ne pade v žep, ker ga ti „preklicani“ župniki in mežnarji nečejo več iskati v pisarni. (Ker je jako zanimiv njegov predlog, ga ponatisnemo dobesedno:

„Eden izmed najbolj krivičnih in najbolj občutnih davkov je bernja duhovščine in cerkvenikov.

To breme zadeva najbolj revno kmečko ljudstvo, med tem ko mesta in industrijski kraji istega ne poznajo.

Pravica do bernje se ne naslanja na noben zakon, vzdržuje se temveč iz starih dvornih dekretov na podlagi starodavne navade.

Bernja je edino realno breme, katero pri splošni zemljiški odvezi ni zapopadeno, in je to breme nezdružljivo z današnjimi gospodarskimi razmerami. Stavim torej predlog:

Visoka zbornica skleni: „C. kr. vlada se poziva kar najhitreje predložiti zakonski načrt za odpravo bernje duhovščine in cerkvenikov.“

Gradec, dne 29. septembra 1909.

Dr. V. Kukovec.“

Razstava spodnještajerske živine v Gradcu. Od 26.—28. septembra t. l. je bila v Gradcu v Industrihalske razstava živine iz Spodnjega Štajerja. Za to razstavo si je pridobil gospod Jelovšek zares velikih zaslug. Njegovo neumorno delo mora priznati vsakdo. Razstavljeno je bilo živine iz vseh okrajev Spodnjega Štajerja. Veselje je vsakogar navdalo, če si je ogledal to lepo živino raznih pasmi. Odlikovane so bile vse glave z raznimi darili in premijami. Poslanci S. K. S. Z. so obiskali v torek vsi skupno razstavo; gospod Jelovšek in njegov asistent Zupane sta poslancem dajala pojasnila glede živine. Poslanec Ozmeč se v imenu poslancev zahvali v daljšem govoru gospodu Jelovšku za njegov trud, ki ga ima za povzdigo živinoreje med slovenskim ljudstvom. Slovenski kmetje in posestniki so mu hvaležni za njegove nasvete in nauke. Razstava dokazuje vspehe neumornega delovanja gospoda Jelovškega. Živine so večinoma vsi prodali v Gradcu 33 do 43 meterski stot. Gospod kaplan

Šribar je postavil v Gradec dva velikanska vola, katera je prodal za 1850 K.

Dr. Kukovec nečuvno zavija v „Narodnem Dnevniku“. Že nekerokrat smo pribili, kako neresnična in lažnjiva so poročila iz dež. zbora v „Narodnem Dnevniku“. V številki od srede piše zopet ta list neresnico, katero je javil uredništvu le dr. Kukovec, da se je poslanec Vrečko čudno opravičeval, da ne zna nemški. Tega Vrečko ni storil, temveč je samo izjavil, da ni tako zmožen nemščine ko materinščine. Iz te laži seveda zopet izvaja napade na slovenske poslance K. Z., ker govorijo slovenski. To pač dr. Kukovec ni po volji, ki govori tudi v Celju pri sodnikih in uradih samo nemški.

Od državnih pogodbenih uradnikov. Ker se bode državni zbor najbrže v nekaj tednih zopet sestal k novi seji, bodo pogodbeni uradniki pritiskali na to, da pride njih zakonska uloga potom nujnosti še pred začetkom dnevnega reda v posvet, ker drugače se zna zgoditi, da se zopet preloži za več let. Da se pa državna zbornica prisili k nujnosti predloga, se bodo vršila v prvih dneh oktobra po vseh kronovinah avstrijskih velika zborovanja pogodbenih uradnikov, h katerim se povabijo tudi vsi državni poslanci, oziroma oni dotičnih volilnih okrajev. Deželno društvo za Štajersko v Gradcu je svoje zborovanje določilo na soboto dne 2. oktobra 1909. ob 8. uri zvečer v „Kaufmannshaus in Graz“, Neuhorska ulica. Zborovanje je sestavljeno v štiri referate: 1.) Sedanja draginje, 2.) Denarne pomoči in predujmi na plačo, 3.) Razmere volonterjev in reforma pisaren pri justičnih uradih, 4.) Pisarniško pomočniško vprašanje. Nato se bodo sprejela poročila raznih poedinih poslancev in se bodo obravnale razne želje in pritožbe. Radi važnosti tega zborovanja se prosijo vsi tovariši in posebno še vnanji zaupniki, da se tega velevažnega zborovanja gotovo vdeležijo. Udje tukajšnega okrožja se odpeljejo z osebnim vlakom ob 4. uri 5 min. popoldne v Gradec.

Pozor, kolek! Če hočete poslati danes kakšno važnejšo vlogo kakoli oblasti, tedaj morate skraj gotovo prilepiti kolek, drugače je neveljavno. Tudi trgovec, če pošilja račune, ki se glase na večji znesek, navadno iste kolekuje. Mi pa tudi vemo, da popolnoma navadnih poštnih pošiljatev ne smemo poslati nekolekovanih, ampak vsako kolekovati z obmejnim kolkom. Naša narodna dolžnost je, da vsi kolekujemo vse pošiljave s kolkom, ki ga ima v zalogi S. K. S. Z. v Mariboru. Na vsako pismo kolek: Obmejnim bratom v pomoč!

Veleizdajniški proces. Minolo soboto, dne 25. septembra je zaključil predsednik Tarabochia glavno razpravo veleizdajniškega procesa. Celih sedem mesecev je trpela razprava; bilo je 150 razpravnih dni. — Četudi je še glavna razprava končana, bo izrečena sodba bržkone šele v drugi polovici oktobra, ker se mora pred sodbo še vsa zbrana sodna snov pregledati. Sodi se, da bo sodni dvor ugodil predlogu državnega pravdnika Accurtija in bo tudi izrekel predlaganih pet smrtnih obsodb. Bržkone pa bo cesar na smrt obsojene pomilostil.

Rektorji živinozdravniških visokih šol. — Cesar je dovolil, da bodo smeli počenši s šolskim letom 1909—10 profesorji na visokih živinozdravniških šolah na Dunaju in v Lvovu voliti rektorja za dobo dveh let in bosta rektorja za časa svoje službe imele naslov: „magnificenca“.

Nemški in slovenski demonstranti. V Ašu na Češkem so bili uprizarili Nemci velike demonstracije proti nekemu nepriljubljenemu davčnemu uradniku. Uprizarili so bili pravi bombardirali proti hiši, v kateri je stanoval omenjeni uradnik. Sodniški cenjena škoda je znašala 360 kron. Naslednji dan so našli na dvorišču okoli 800 kamenov. Demonstranti so bili obsojeni od 24 ur do 14 dni. Te kazni je treba primerjati s kaznimi, ki so doletele ljubljanske demonstrante. Vendar še ni končana storija! Vsi ti demonstranti so bili na Bienerthov predlog — pomilosteni! Takrat ko se gre za Slovence „strenge Bestrafung“, ko se gre za Nemce milost!

Razglas c. kr. deželnega finančnega ravnanstva za Štajersko v Gradcu v zadevi obrokov za vplačilo neposrednih davkov v IV. četrtletju 1909. Tekom IV. četrtletja 1909 postanejo neposredni davki na Štajerskem dotekli, oziroma plačni v naslednjih obdobjih: I. Zemljiški, hišno-razredni in hišno-najemninski davek ter 5 odstotni davek od najemnine onih poslopij, ki so proste hišno-najemninskega davka in sicer: 10mesečni obrok dne 31. oktobra 1909, 11mesečni obrok dne 30. novembra 1909, 12mesečni obrok dne 31. decembra 1909. II. Občna pridobnina in pridobnina podjetij, podvrženih javnemu dejanju računov: 4letni obrok dne 1. oktobra 1909. III. Rentnina in osebna dohodnina, v kolikor se ti davki ne pobirajo na račun državne blagajnice potom odbitka po csehah oziroma blagajnicah, ki izplačujejo davku podvržene prejemke in sicer 2poluletni obrok dne 1. decembra 1909. Ako se navedeni davki, oziroma pripadle deželne doklade ne vplačujejo najkasneje 14. dni po preteku zgoraj omenjenih plačilnih rokov, tedaj se morajo plačati tudi zamudne obresti in sicer ne samo od državnih davkov, ampak v smislu postave z dne 15. januarja 1904., dež. zak. št. 17 tudi od deželnih doklad, če skupna letna dolžnost preseže znesek 100 K; zamudne obresti znašajo od vsakih 100 K dotične dolžnosti in za vsak zamujen dan 1.3 v in se morajo izračunati ter z davki vred plačati od dne, ki sledi zgoraj naštetim rokom do vštete dne vplačila zapadle dolžnosti. Ako se davčna dolžnost ne vplača v štirih tednih po preteku plačilnega roka, izterja se ista s pripadlimi dokladi in z doteklimi zamudnimi obrestmi potom predpisanega prisilnega postopanja.

Igranje v ogrski razredni loteriji je prepovedano. S 1. majnikom leta 1897 se je uvedla na Ogrskem takozvana ogrska razredna loterija. Igranje v tej razredni loteriji je v Avstriji prepovedano, kakor sploh vsako igranje v inozemskih kakorkoli urejenih loterijah. Tako oni, ki prodaja srečke ogrske razredne loterije, kakor oni, ki si take srečke nabavi, da, celo oni, ki jih samo obdrži, ako so se mu doposlale, se okrivijo dohodarstvene prikradbe. Ravno tako vsebuje razglaševanje in priporočanje takih srečk, ako se vrši potom tiska ali pa na kak drug način javno, dalje objavljane izžrebnih listov, te loterije težak dohodarstven prestop. Ker poklicana oblastva vedno in vedno opazajo, da poskušajo ogrski kolektanti z vsemi sredstvi spravljati srečke te ogrske razredne loterije v lostranske dežele, in da se ne strašijo v izogib zaplembam pošiljatev posluževati se celo zavitkov z napačnimi napisi, tedaj se občinstvo ne more dovolj svariti pred nakupom takih srečk. Zaplemba srečk in morebitnih dobikov ter občutljive denarne kazni so žalostne posledice protipostavne nabave takih srečk. Zatorej ne naročajte srečk ogrske razredne loterije, če so se vam pa doposlale (brez naročitve, uničite jih ali pa izročite jih finančnemu oblastvu!

Slovaki in Nemci v Ogrski. Mirno in v najboljši slogi so dosedaj v severni Ogrski živeli poleg sebe Slovaki in Nemci, zlasti v spiškem okraju. Zdi se pa, da ta sloga je trn v očesu znanih hujšakcev na Dunaju, in židovski dunajski listi so v zadnjem času jeli ščuvati tamošnje Nemce zoper Slovake. To je vobče znano, da Nemci v spiškem okraju se potujčujejo, postajajo namreč Slovaki. O tem se v slovaškem tisku večkrat piše. Zadnjikrat je o tem pojavu temeljito izpregovoril dr. Czambel v svoji knjigi pod naslovom: „Slovaški jezik in njegovo mesto v družini slovanskih jezikov.“ Po statističnih podatkih iz leta 1869 v spiškem okraju je bilo še 62.000 Nemcev; trideset let pozneje 1. 1900 jih je bilo samo 41.885. Torej v tridesetih letih so Nemci izgubili 20.000 duš. V 220 občinah spiškega okraja je popolnoma nemško prebivalstvo samo še v 20 občinah, in nemško večino ima samo še 18 občin. Slovaki živijo v spiškem okraju asimilirajo Nemce po čisto naravnem načinu, po načrnu moči. Nemci tvorijo tam otok, ki je kroginkrog obkrožen od Slovakov. Izginitve tega otoka v slovaških valovih je torej le vprašanje časa. Ali torej res, kar pišejo nemškonalionalni listi, da Slovaki nasilno svoje nemške sosedes stiskajo. Saj tamošnji Slovaki, kakor povsod drugod, izžrpa vso svojo narodno moč v borbi zoper nenaravno mažarizacijo in ne preostaja mu časa tlačiti Nemce. Da je Nemcev v spiškem okraju vedno manj, je vzrok tudi pravzaprav nemška gospoda sama. Slovaki se težko pomažari; zato izmed Nemcev na leto postane več tisoč enokronskih mažarskih rodoljubov. In otroci v severni Ogrski naseljenega Nemca glasijo se pozneje navadno k mažarski narodnosti. Kakor se vidi, židje nimajo dosti narodnostnega ščuvanja v Cislajtani, s svojimi umazanimi prsti segajo že tudi v tatranske kraje ter se trudijo tudi tu naščuvati Nemce zoper Slovake. Ali morebiti Nemci hočejo pomagati Mažarom Slovake uničiti?

Gospodarji, gospodinje pozor! Pri svoji rablji v gospodarstvu in gospodinjstvu rabite vedno tudi užgalice. Katere pa rabite? Ne kupujte nobenih drugih, kot le: Užgalice v korist obmejnim Slovincem, ker te niso le najboljše, ampak njih čisti dobiček gre za obmejna brate. Opozorjajte vsepovsod na te užgalice!

Štajersko.

Mariborske novice.

Dijaška predstava. V nedelje dne 3. oktobra prirede mariborski slovenski gimnazijci v Narodnem domu v prid dijaški kuhinji igri „Same zapreke“ in „Dve tašči.“ Začetek točno ob 8. uri zvečer. Vstopnice se dobivajo v nedeljo od 2—4 popoldne v čitalnici in od 7/7 ure naprej pri blagajni. Drama „Valenska svaiba“ se je preložila na poznejši čas.

Dijaška kuhinja v Mariboru. Z veliko skrbjo in z nekim strahom je začelo društvo „Dijaška kuhinja v Mariboru“ lansko šolsko leto. Dijakov se je oglašilo zelo veliko število, kakoršno še nikdar prej ne. V blagajni pa je bil že zdaten primanjklaj — odkod torej vzeti denar, da bi ubogi mladini, našim natobudnim dijakom pomagali? Ali hvala Bogu, vse je dobro izteklo. Radi tega nas je z veseljem in zadovoljnostjo napolnil zadnji občni zbor, ki smo ga imeli v četrtek dne 23. t. m. Otvoril ga je velezaslužni predsednik g. stolni dekan dr. Ivan Mlakar, ki je vse navzoče pristrčno pozdravil. Tajnik g. dr. Anton Medved je potem podal letno poročilo o delovanju mariborske „Dijaške kuhinje“ v minolem šolskem letu. Blagajnik kanonik Jakob Kavčič je poročal o društvenih dohodkih in stroških v letu 1908—9. Dohodkov je bilo 4023 kron 43 vin., stroškov pa 4500 kron. Dosegel se je torej skromen prebitok, s katerim se je srečno pokrila lanska primanjkljaj. Pri volitvi novega odbora bil je prejšnji odbor soglasno voljen, namreč: predsednikom dr. Ivan Mlakar, podpredsednikom dr. Fran Rosina, tajnikom dr. Anton Medved, blagajnikom Jakob Kavčič; odborniki pa so: ravnatelj Henrik Schreiner, dr. Radoslav Pipuš in prof. Ivan Vreže. Kakor vedno, je tudi v preteklem šolskem letu naša „Dijaška kuhinja“ prav marljivo

in vspešno delovala. Vsaki dan je prihajalo opoldne k mizi 62 — 66 dijakov; razdelilo se je med nje 15.843 obedov. Ker se je pa še vsaki dan po rednem obedu oglašalo 10 in več drugih dijakov ter se je vsem, kolikor je bilo le mogoče, postreglo, je zgoraj navedeno število še veliko večje. Da je mogla naša „Dijaška kuhinja“ toliko dobrega storiti, je zasluga njenih vrlih in požrtvovalnih podpornikov. Bodi njim vsem — vsem brez izjeme — izrečena najiskrenejša zahvala! Iz globočin hvaležnega srca jim zakličemo: Bog povrni tisočkrat! Imenoma pa se zahvalimo tistim, ki so nam najbolj zdatno in z najvišjimi svotami priskočili na pomoč, le-ti so: Slavna Posojilnica v Mariboru — naša največja dobrotnica! — v Ormožu, Slovenjgradu, Ljutomeru, Makolah, Dolu, Gornji Radgoni, Framu, Ptuj, v Šmarju in na Slatini, slavni deželni odbor štajerski, družba sv. Mohorja v Celovcu, okrajni odbor v Šmarju, Mohorjani v Slivnici pri Mariboru, slov. napr. akademiki, gospoda odvetnika dr. Rosina in dr. Pipuš, ki sta nam naklonila več prispevkov in kazenskih obravnav, gospoda prof. Arneje in učitelj Zacherl, ki sta marljivo pobirala za našo blagajno. Lepo podpora so nam letos, kakor sploh vsako leto, naklonile mariborske slovenske gospe od božičnice v slovenskem šolskem vrhu pri č. šolskih sestrah, kakor mariborski srednješolci, ki so priredili v „Narodnem domu“ gledališčno igro v prospeh „Dijaške kuhinje“. Iskrena hvala njim vsem! Posebno priznanje in zahvalo zasluži tudi gđ. Marija Modrinjak, naša neutrudno marljiva gospodinja v „Dijaški kuhinji“ za veliko skrb in modro pazljivost, s katero vodi kuhinjo samo. Letos je zopet sprejetih toliko število ubogih dijakov kakor lani. Moramo torej potrkat na Vaša plemenita srca, velenjeni podporniki „Dijaške kuhinje v Mariboru“! Ostanite ji tudi letos zvesti pomočniki. Prispevajte, prosim Vas lepo, vsak po svojih močeh! Spomnite se pri veseljah, godovih svatovščinah in vsakoršnih svečanostih! Prihajajte za njo slovesnosti potom gledaliških predstav, ali koncertov! Podpore potrebnih in res vrednih dijakov je mnogo, radi tega bode Vaša podpora plemenit čin najzaslužnejšega rodoljuba!

Poskus umora in samomora. Že dolgo časa sta živel v medsebojnem prepiru radi vožnje znana mariborska izvoščeka brata viteza Novakovsky. Mlajši brat, 18letni Mieczeslav, kateri služi pri svoji materi za izvoščeka, je v sredo napadel s samokresom na ulici svojega starejšega brata Eduarda in trikrat vstrelil proti njemu, a ga samo enkrat v glavo zadela in nevarno ranil. Ko je Eduard vsled tega padel, je napadalec takoj samokres proti sebi nameril, sprožil in se smrtno nevarno v glavo ranil. Oba ranjenca so prepeljali v bolnišnico.

Cem strašnem dejanju smo dobili še sledeče podatke. 18letni Mirzeslav vitez pl. Nowakovski, sin gospe Ane pl. Nowakovski, je živel že delj časa s svojim bratom Edvardom, izvoščekom v Hilarijevi ulici, v prepiru. Radi večkratnih prestopkov proti tijaškarskemu redu, je mariborski mestni svet Mirzeslavu prepovedal, opravljati službo izvoščeka. Fant je mislil, da je temu kriv njegov brat Edvard. Kupil si je samokres in so peljal z vozom v Hilarijevo ulico do bratovega stanovanja, kjer je čakal pri vratih na brata. Ko je peljal Edvard dvovprežni voz iz dvorišča, je rekel Mirzeslav: „Tako, sedaj bova obračunala, in je oddal en strel v zrak, da bi se prepričal, če samokres funkcionira. Ko se je Edvard obrnil, je počil dragi strel in ga zadela v lice pri desnem ušesu. Nato je še dvakrat ustrelil za svojim bratom, ki se je odpeljal z vozom. Peti strel je Mirzeslav oddal proti sebi in se smrtno-nevarno ranil na desnem senu. Hotel je še enkrat ustreliti, pa mu je revolver odpovedal. Edvardu upajo zdravniki rošiti življenje, med tem ko ni upanja, da bi ostal Mirzeslav pri življenju. Oba brata so v bolnišnici operirali. Policijskemu nadzorniku Niesnerju je izjavil Mirzeslav, da bo oba, on in brat, zajedno umrla. — Nowakovski izhajajo iz stare poljske plemenite rodbine. Mirzeslav pl. Nowakovski, kojega oče je bil svoj čas v norišnici, najbrže ni popolnoma zdrave pameti. — O tem strašnem dogodku se govori po celnem mestu.

Samomor. Včeraj popoldne se je v cestni jami v Koroški ulici 19letni delavec Avgust Hofstätter doma iz Grada, s samokresom v glavo ustrelil in se smrtno ranil. Rešilni voz ga je takoj prepeljal v bolnišnico, kjer je kmalu umrl. Vzrok samomora je ba je nesrečna ljubezen.

Kam štoklje letijo? Mariborski izdelovatelj orgelj Brandl je imel dve štoklji. Vsaki je na nogo pritrdil svoj naslov in jih potem izpustil. Te dni pa je dobil pismo iz Kalabrije, da je eno izmed teh štokelj ustrelil nek kalabriški kmet, druga pa je odletela čez morje v Afriko.

Nesreča. Pred nekimi dnevi je padla vsled nepredvidnosti v neki ulici v Mariboru 38letna delavkinja Ana Dörn iz Studencev in se pri tem na levem kolenu nevarno ranila. Dörn, katera je sedaj v tukajšnji bolnišnici, je tem bolj obžalovanja vredna, ker je njen že blizo 70 let stari mož v hiralnici v Gradeu in mora ona sama za pet nedoraslih otrok skrbeti.

Goljufija na kolodvoru. Včeraj popoldne ste prišli k blagajni na mariborski kolodvor dve približno 18 let stari deklini in zahtevali s potrčilom župnega urada sv. Magdalene, da živita zakonska Burgaj skupaj, izplačilo mesečne plače izprevodnika Burgaja. Blagajnik Köschel ni imel nobenega po-

misleka in je izplačal dekletoma 165 K 86 v. Kmalu nato pa je prišel Burgaj sam k blagajni in zahteval denar. Spoznalo se je, da se ji izvršila goljufija. Policija zasleduje goljufici.

Tepež. V sredo zvečer je nastal pri posestniku Šprinčnik-u v Spodnjem Dupleku pri kuhanju koruze med fanti z Korene in Dupleka pretep, pri katerem so 24-letnega kočarskega sina Franceta Ornik z Korene tako stegli, da je ta po celnem životu zadobil polno ran in je tudi na licu mesta obležal. Še-le včeraj je prišel njegov brat Arguštin z vozom po njega in ga prepeljal v tukajšnjo bolnišnico.

Celjske novice.

Okoliška šola. Že pred enim tednom smo poročali, kako žalostne razmere vladajo na celjski okoliški deški šoli, in to po krivdi učiteljev, ki so razum enega vsi strastni pristaši brezverske laži-narodne stranke. Danes moremo še dodatno poročati, da je eden izmed teh „vzgojiteljev“ že delj časa v disciplinarni preiskavi; vodja šole, g. Armin Gradišnik, je bil, kakor smo poročali v zadnji številki, te dni suspendiran in pride v disciplinarno preiskavo, in proti tretjemu je, kakor čujemo, vložena tožba zaradi žaljivih besed, katere je izustil nasproti svojemu stanovskemu tovarišu, ki noče trobiti v liberalni rog. In do takih gospodov bi naj imelo naše versko ljudstvo zaupanje? Pripomniti moramo še, da so to tisti „vzgojitelji“, ki so se ob času zadnje škofijske vizitacije branili, peljati otrake v cerkev, češ, da bi bilo za njih poniževalno. — Se je pač, kakor povsod, tako tudi tukaj izpolnil pregovor: Napuh pride pred padcem.

Afera Aistrich-Woschnagg se je končala s tem, da je Aistrich obsojen na 50 K globe, po Woschnaggu se pa še vseeno pretaka slovenska kri.

Padel je s hleva Pellejev hlapec Mešič. Mešič je na hlevu prenočeval in v zaspanosti mimo stopil. Ranil se je hudo in ostal nezavesten. — V sredo je v kolodvorski čakalnici poročila neka žena, namenjena v Ljubljano. — Nadzornik južne železnice v Trstu g. Franc Senica je imenovan cesarskim svetnikom. Senica je rodom Celjan.

Ptujske novice.

Ptujskemu Orniku se je v sredo pri dr. Koroševem govoru v deželnem zboru pretresla vsa njegova kri. Ornik je namreč prejšnji dan pravil, da so slovenski kmetje dobri ljudje, nakar mu je dr. Korošec odvrnil: Da, slovenski kmetje so dobri ljudje in to g. Ornik dobro ve, saj je tudi on kri slovenske krvi, čeprav se je isti izneveril. To velja seveda tudi raznim Slawitschem, Straschillom, Kasimirjem itd.

Ptujski Interani točijo solze! Zakaj bi jih tudi ne, ko jih zapušča apostol Böhm, kateremu se že v Ptuj preneumno zdi, ali pa ga mogoče Ptujčani premalo plačajo. Da bi se žalost ptujskih neodrešenec malo ponižala, je včeraj, v četrtek, obiskalo našo mesto 50—90 nemških filologov ali jezikoslovcev, kateri so, zvesti svojemu poklicu dobro jedli in pili, ter premišljevali, zakaj je toliko ptujskih Nemcev pozabilo svoj materni slovenski jezik. Pri komerzu, ki so ga imeli v nemški hiši, jih je pozdravljala „kri slovenske krvi“ župan Ornik, igrala pa jim je deška godba. Gg. jezikoslovci gotovo nesejo seboj utis, da ga ni večjega nemško-renegatskega mesta od Ptuja.

Notar Filafero Karol se nahaja med tistimi sedmimi osebami, ki so v Ptuj odpadle od katoliške vere. S tem je pokazal, da 1. kot Nemec ne mara Slovencev (in tudi ne slovenskega denarja), in 2. kot protestant ne mara katoličanov. Slovenci v okolici mu bodo gotovo radi ustregli, posebno ker jim Filafera popolnoma nadomesti Bratkovič. — Vikar Böhm se poslavlja od Ptuja. Nastavljen je namreč kot lutovski župnik v Karbitz na Češkem. Naj odvarfdrago za njim tudi drugi lutovci, da ne bodo kužili zraka poštenim katoliškim Slovincem! — Pred mariborskimi protiniki je bil včeraj „Štajerčev“ urednik Linhart. Ob ravna pa je bil preložen.

Lažnjivca prepisujeta drug drugega. Sicer sta si večkrat v lasih „Štajera“ in „Narodni Dnevnik“, ko se pa gre za to, da se kakemu krščanskemu možu z lažmi in nesramnim natolcevanjem škodi na ugledu, se najdeta v popolnem sporazumu in varujeta drug drugemu vsako besedo. Tako je n. pr. „Štajer“ dne 12. septembra o deželnem poslancu, Ozmeču prinesel grde laži in nesramno obrekovanje. Prisiljen po zakonu je moral objaviti popravek g. Ozmeča, ki označuje vse očitke kot neresnične in lažnjive. Krivde pa noče nositi sam, temveč zvalja vso odgovornost na „Nar. Dnevnik“, po katerem je posnel. Dva čedna brata!

Drugi kraji.

Sv. Lovrenc nad Mariborom. Kako dolgo bode še naš poštar tako neznosno nastopal zoper naše slovensko ljudstvo? Zopet izmed sto drugih ta-le njegov nastop zoper županovo ženo iz Kumena: Bilo je okoli 28. septembra, da je prišla županova žena na tukajšnjo pošto in izvršila svoje opravke v slovenskem jeziku. Poštar je noče razumeti in zahteva le nemško govorjenje; obrne se proč in pošlje k ženi poštno pomočnico B. M. A županova žena se tega nemškega gospoda ni strašila, marveč ga je pogumno in glasno podučila, da mora e. kr. poštar St. Lovrenški tu-

di slovensko znati in govoriti, ali pa oditi v drug kraje. Gotovo se bode prizadeta občina pritožila zoper poštarja na c. kr. pošto direkcijo v Gradec.

St. Janž na Dravskem polju. G. nadučitelju Janezu Reich. Zvedel sem, da me po mnogih liberalnih listih na nelep način napadate. To pa že dalje časa, ne da bi jaz za to vedel. Pred dvema letoma že (približno) sem Vam v lice povedal, da ne bodele od moje stran nikoli brali kakega osebnega napada, pa se tudi po časopisih ne bom zagovarjal. Vi ste nato trdili, da še niste nikdar napadali in tudi ne bodele. — Jaz sem in bom ostal pri svojem načelu, kot dosedaj, tako tudi za naprej. Ne bom Vam odgovarjal po časopisih, pač pa bodele dobili odgovor na drugem mestu! Moje mnenje je to, da pri politiki — in to je glavni vzrok. Ha me napadate — nimajo osebnosti nič opraviti. Koliko se Vaše ravnanje strinja z Vašo nalogo kot učitelja-vzgojitelja mladine, to prepustim Vam v presojo. Nikar pa slučajnih posledic Vašega nepega ravnanja devati na moj rovaš!

Davorin Agrež, kaplan.

Sv. Marko niže Ptuja. Pretečeno soboto popoldan prinesla je burja že zaželeni dež, pa obenem je strela udarila v zvonik župnijske cerkve, toda — hvala Bogu — brez škode, ker je na novo popravljeni strelovod dobro deloval.

Ljutomer. Trgovina s cementom in izdelovanje cementne robe sta se letos v Ljutomeru močno povzdignili. To je posledica nizke cementne cene. Dočim je prej sodček 200 kg stal 12 K, ga sedaj v ljutomerskih trgovinah dobi par kron ceneje. Povod nizki ceni cementa dala je tvrdka A. Huber (Lenc), ki je letos upeljala trgovino s cementom. Pametna in solidna konkurenca imenovane trgovine je povzročila po kratkem burkaskem valovanju gospodarskega boja v cementnih cenah stalno nizko ceno cementa, tako da si zamore vsakdo za malo denarja omisliti trpežne cementne izdelke. Seveda se mora cement dobavljati iz priznane solidnih tovarn, kakor je južendorfska, iz katere Huber-Lenc naroča velike cementne množine. Priporočamo to trgovino v vsakem oziru odjemalcem kot solidno v blagu in v cenah.

Slovenjgradec. Naš gospod c. kr. okrajni sodnik razpošilja vabila k pristopu k društvu za podporo zanemarnjenih otrok, pa seveda samonemška. S to brezobzirnostjo daje nam lep zgled, da gredo pri zavednih slovenskih strankah njegova vabila brez obzira v koš.

Sv. Florjan v Doliču. Že dalje časa imamo škrlatico. Zaradi nje je bila šola že pred počitnicami zaprta. To priča, da prištevajo zdravniki škrlatico kužnim boleznim. Naš mrliški ogledal pa si pusti tudi take mrličke k cerkvi prinesiti in tam trugo odpreti, da si mrličke ogleda. Neznosen smrad nastane seveda okoli cerkve in v njej. Če tako ogledovanje mrličev ne nasprotuje zdravstvenim predpisom, pa gotovo človeškemu sočutju in množi žalovanje sorodnikov. Sploh je veliko godrnjanja slišati, da g. mrliški ogledal svojega posla ne opravlja na domu, ampak šele med pogrebom, kar bi se naj odpravilo.

Sv. Ema. Veselica, katero je priredilo naše izobraževalno društvo v nedeljo, dne 26. septembra, je nad vse pričakovanje dobro uspela. Dasi nas je od začetka strašilo nekoliko spremenljivo jesensko vreme, vendar niso naši fantje opustili težkih priprav za oder, katerega so morali pripraviti na prostem. Bila je to prva veselica našega društva, in naši fantje in dekleta so imeli prvič priliko, pokazati na odru, da imajo smisel za napredek in izobrazbo. Svoje vloge pri igri „Trije tički“ so vsi dobro rešili in vzbujali pri mnogobrojnem občinstvu bučen smeh. Neutrudljiva godba iz Podčetrtka in nastop mladih vojakov je žel mnogo priznanja. V slavnostnem govoru nas je navduševal g. jurist Ogrizek za narodnost in je svaril pred nemčurji — izdajalci. Prosta zabava je bila lepa in neprisliljena. Le proti koncu so prišli neki našuntani pristovski pobalini s kamenjem, noži, biči in vilami ter so razsajali kot divjaki pred hišo in v hiši. Vsa čast našim fantom, da so ostali mirni in se niso spustili z divjaki v pretep, ter so ohranili tako društvu dobro in čisto ime. Ono nesramno fakinažo pa že zadene zaslužena kazen pred sodnijo.

Dobrna. V zadnjem času je bilo na Dobrni nekaj važnejših dogodkov, kateri zaslužijo, da se o njih govori. Na obnem zboru naše posojilnice bila je lepa prilika, da je načelstvo s številkami zamašilo umazana usta vsem obrekovalcem tega koristnega gospodarskega zavoda. Da je posojilnica za Dobrno tudi politične važnosti, spoznamo iz besnosti, s katero se zaganjajo v njo hajlovski domačini in privadranji lačenpergerji. Prerokoval se ji je pogin, a posojilnica postaja vedno močnejša; zato grozen strah v Hazenpihlvi družini. Ta družina si je domišljevala, da bo pela mrtvaško pesem ob smrti posojilnice, a sedaj z žalostjo opazuje, da posojilnica niti boleznj ne pozna.

Dobrna. Brrr! Strašno! Lasje so se nam ježili na glavi, zdelo se nam je, da slišimo pokanje človeških kosti, da vidimo, kako se kadi človeška kri, ko smo brali v Marburgarci članek „Der Kaplan von Neuhaus“. Pa je res nekaj groznega: biti kaplan in imeti v sebi „wilden (!), fanatischen (!), allslawischen (!!!) Hass“, povrh pa željo „das Deutschtum von Neuhaus vollständig auszurotten“! Nezaslišano, kar stoji svet! Takega kaplana še res nismo videli! To mora biti ljudožerec iz Srednje Afrike, ne pa kaplan! Povrh se pa piše Schreiner! Nem-

škega ministra Schreiner-ja poznamo, a ta je ovčka proti kaplanu Schreinerju! Mislite si ljudje božji, žandarmerija je bojda morala prepovedati vdeležbo pri kaplanovih procesijah, — katerih pa še nikoli ni bilo! Pri teh procesijah je vse „allslawischrussisch“ — pri Marburgarci chinesisich! Allslawischrussisch! Wotan pomagaj! Vidimo že v duhu, kako mečejo ruski kozaki svoje čepke v zrak, kako veselo vihrajo kozaški praporji po dobrnski tih dolini! Če sedaj ne bo odložil nemška cesar svoje krone in je dal Norbert-u Jahn-u na glavo, plačamo v Roseggerjevo ustanovo 1 vinar. — In ta kaplan še ima srečo pri svojih strašnih namenih! „Leider muss gesagt werden, dass er von Erfolg zu Erfolg schreitet“. Neznosno! Sedaj pa še to! Namesto, da bi že bil zginit v želodec kakega dobrnskega nemškutarja, pa še koraka okrog! In še kako koraka! Koraka od uspeha do uspeha. „Durch ihn geht deutscher Besitz in slawische Hände über“. Aha! Orozla še vedno niso preboleli ti revčki. Zakaj pa ga niste kupili, saj je bil Vam prej na prodaj, kakor kaplanu? Pa, penezi, penezi! Drobiža ni bilo! Oj, bi bili pa Augustina Hazenpihla naprosili, naj jih posodi! Kaj pa taka malenkost za njega! Seveda pozneje je prišel kaplan zraven in požrl je celo Orozlovo posestvo! Glej svet, tak je dobrnski kaplan! Nemška posestva požira kar na joho! Pa še več! „Der Kaplan ist der treibende Faktor bei der Errichtung von slawischen Konkurrenzunternehmungen, durch welche deutsche Geschäftsleute ruiniert werden sollen und auch werden“. O je! Na koga pa je mislil Augustin, ko je to pripovedoval Norbertu Jahn-u? Menda vendar ne na sebe! Nekaj se res spominjamo, da je bil enkrat na Dobrni neki trgovec, ki se je pisal August Hazenpihl. Bil je bogat, jedel je imenitno, oblačil se še imenitnejše! A sedaj? Kako že pojejo naši fantje? „Oh, zdaj pa nikdar več!“ Pa tudi po nemški znajo eno: „O du mein lieber...!“

Torej tudi nemške trgovce požira dobrnski kaplan! Zares pravi ljudožerec! Sedaj vemo, zakaj ljudje govorijo po Dobrni, da ima dobrnski kaplan vsak dan za zajuterk po enega nemškutarja in še vendar ni sit! Mora biti že res, ker celo Marburgarca tako grozno javka!

In žandarmerija! Tudi to boli Augustina! Kako lepo je bilo za dobrnske hajlovce, ko so bili prejšnji žandarji! Sedaj pa gre dobrnski kaplan in požre tri žandarje v par mesecih. Zares strašno! Kak želožec le ima?

Na koncu članka pa še postane Augustin ljubosumen. Revež! Saj vendar dobrnski kaplan ne more zato, če pride Benesch in odpelje Margito Augustinu pred nosom! Zakaj je pa bil Augustin takrat plah kakor zajec? Sicer pa zajci igrajo veliko ulogo v Augustinovem življenju. Povrh pa prodasta Benesch in Margita nemško veleposestvo — kaplanu! Ni res Augustin: Es war zu schön gewesen! — In ravno na tistem prostoru, ki je bil nekaj priča Augustinovih srčnih vzdihov, in kateri so močile Augustinove pekoče solze, tekoče vsled uslišanih in neuslišanih prošenj, ravno na tistem prostoru stavi ta strašni dobrnski kaplan sedaj moderno parno pekarijo, ki je — mimogrede rečeno — dala Augustinovemu prijatelju nemškemu peku Kirbižu pametno misel: oženiti se daleč proč od Dobrne!

Seveda, človek sedaj razume grozne izbruhe nemške jeze pri Norbert-u Jahn-u in še bolj pri Augustinu Hazenpihlu na ubogega kaplana. Pa kakor se nam dozdeva, ta onemogla nemška jezica dobrnskega kaplana ne gane. Vlit je pač iz druge kovine, kakor pa Augustin in Norbert. Augustin se nam pa že smili, Odkar je bilo njegovo ime zopet v časnikih, zgubil je volovico svojih lepih las in postal čisto nervozen. Kakor obstreljen srnjak skače od Petra do Gola, od Gola do Kirbiža, od Kirbiža do Orozla, od koder je urnih krač zopet piha po isti poti nazaj. Augustin! Skuhal si si zopet kašo, ki ti gotovo ne bo teknila, a požiral jo boš, hočeš, nočeš, na debelo in na drobno. G. Norberta pa lepo pozdravi in mu reči, da so Dobrničani že brali boljše članko o svojem kaplanu v vahtarci, ki so bili povrh tudi pisani v boljši nemščini. Jahn-ova je samo za Marburgarco. Kaj vse ne stori slovenska Dobrna! Nemški urednik nemškega časnika pozabi svojo nemščino v sredi Slovencev na Dobrni! In vsega tega je kriv dobrnski kaplan! Za počit!

Petrovče. V našem lepem kraju smo od nekdanj živeli v lepi slogi in edinosti. Pred letom dni pa je prišel v Petrovče nezahtevan in nepoklican iz Sv. Boltenka pri Središču in Dobove ob Savi dobro znani nadučitelj Ernest Slanc ter tukaj začel s svojim delovanjem. V prvi vrsti gospodu Slancu ni po volji naš krajni šolski svet, kateri se ne pusti od njega komandirati. V petrovškem krajnem šolskem svetu, kateri se je letos vnovič sestavil, sta tudi sedaj dva moža, katera je imel Slanc v svojih rokah in katera sta še bila voljena v znamenju naše stare sloge in našega starega prijateljstva. To pa g. Slancu ni bilo všeč, ker ni imel večine. Vsipld tega pa je nekdo iztuhljal, da bi moral krajni šolski svet namesto dosedanjih devet udov imeti samo osem udov, in sicer radi tega, ker je bil deveti ud zastopnik svoječasno ušolanege dela, sosedne občine Velika Pirešca; ker se pa je dotični ušolani del pozneje priklopil petrovški občini, naj torej deveti ud znanprej odpade. Navedeni „nekdo“ se je s tozadevno ulogo v nasprotstvu k dosedanjim odredbam okrajnega šolskega sveta celjskega obrnil do dežel-

nega šolskega sveta, kateri je odredil, da ima krajni šolski svet Petrovče znanprej osem udov in da mora občina Petrovče nanovo pet udov v krajni šolski svet voliti. Ernest Slanc je obletel celo občino, šel in agitiral od hiše do hiše, od občana do občana, zoper naše velezaslužne domačine in drage soobčane, napisal in razdelil glasovne liste in tako dalje — ves njegov trud in cela komedija pa je bila — samo ob sebi umevno — zastonj. V nedeljo dne 26. septembra je bila občinska seja, v kateri se je vršila volitev petih udov v krajni šolski svet Petrovče in pri kateri volitvi je sijajno zmagala stara zvestoba vrlih Petrovčanov. Padla sta oba dosedanja uda Slancove komande (za kar se naj pri svojem buditelju—voditelju zahvaljujeta). Izvoljeni pa so vrli možje, kateri nam jamčijo, da ostane naš krajni šolski svet znanprej v dobrih, zvestih rokah. Slava našim vrlim volilecem, kateri so stali kakor skala in se zmagonosno potegovali za petrovško čast in naše pravice!

Gotovlje. Zastonj smo čakali odgovora radi nekega pooblastila pri zadnjih občinskih volitvah, kakor je bilo enkrat brati v „Straži“. Za to zadevo pa se tem bolj zanima državno pravdnistvo. Oče župan so že vzeli svojo palčico v roko ter so nesli nič kaj veselega obraza ves volilni akt sodišču v pregled. Oh, pa ta preklicana pooblastila. Že je poteklo nad dva meseca po volitvah, pa še nekdo baje sedaj po Podlogu pooblastila pobira. In še za naše glasove jim je žal. Našla se je neka fina roka, ter napisala obtožnico na državno pravdnistvo proti našim pooblaščenecem. A našim to ni napravilo nikakoršnih skrbi. Poštenjak lahko zre sodniku brezskrbno v lice. Upamo, da se vsa zadeva kmalu konča in potem bodedo cenjenim bračcem o izidu takoj poročali.

Iz Savinjske doline. Zadnjič enkrat sem pozvedoval na potu v Savinjski dolini, kako kaj poslujejo lansko leto pred volitvami ustanovljene Jošt-Božičeve mlekarske zadruge. Vprašani se je nasmešnil in dejal: Vse lansko leto ustanovljene mlekarske zadruge v Savinjski dolini so ozimke brez mleka in samo na papirju. Služijo samo ravnatelju Joštu za število pri celjski zvezi včlanjenih zadrug, nam se je pa le hotelo pred volitvami pesek v oči vreči. Res je in je dobro, da ljudstvo spozna delo naših nasprotnikov. Dokler bode v Savinjski dolini hmelj obrodil in se splačal, in dokler se govedoreja zdatno ne zboljša in povzdigne, je ustanavljanje mlekarskih zadrug mlin brez vode.

Koroško.

Celovec. Poročajo nam: (Otroška bolezen poliomelitis, ki je nastopila na Stajerskem v graški okolici, se je pojavila sedaj tudi na Koroškem. Pripeljali so že več otrok, bolnih na tej bolezni, v celovško bolnišnico.

Dobrlavas. (C. kr. kmetijska družba v Celovcu.) Ko je odstopil letos grof Z. Goeß kot deželni glavar, pisale so med drugim o tem tudi „Landwirtschaftliche Mitteilungen“ (gospodarska poročila). Recimo, da se je omenjeni gospod za gospodarske razmere na Koroškem res tako zanimal, da zasluži zaradi tega zahvalo od gospodarskega lista. O tem ne govorim. Nekaj drugega nas zanima. „Landw. Mitteilungen“ so vendar čisto gospodarski list — kaj ne? In vendar se poslavljajo v nekem uvodnem članku svojega lista (štev. 14., l. 1909.) od Goeßa med drugim tudi tako-le. „Podoba odhajajočega dež. glavarja bi ne bila popolna, če ne omenimo tudi njegovega skalnatotrdnega nemškega mišljenja itd.“ To si lahko mislijo, a v gospodarski list to ne spada, tem manj v list, ki so ga namenili tudi Slovincem! Dalje pišejo, da se mu za vse dobre zahvaljujejo „als deutsche Kärntner“ (kot nemški Korošci)! Kje pa ostanemo Slovinci? Ali je mar že cela Koroška nemška? Tako piše glasilo c. kr. kmetijske družbe.

V Slov. Plajbergu priredi „kmečko društvo“ podučeno shod roženvensko nedeljo, dne 3. oktobra po dopoldanski službi božji, ob 9. uri pri p. d. Najekovcu. Kmetje pridite polnoštevilno! Porabite priliko, da se izobrazite, podučite!

Hodiše. Naš rojak, gospod Zdravko Pavlič, gostilničar v Hodišah, prodaja pivo po 20 vinarjev vrček, med tem ko ga drugi gostilničar — nasprotnik prodaja po 22 vinarjev. Ker pa naše ljudstvo bolj zahaja k našemu rojaku gosp. Pavliču, ne samo radi tega, ker ima on pivo bolj poceni, ampak tudi zato, ker je narodnjak, so naši nemčurji dobili tako grizo, da bo težko najti za njo zdravila. Eden izmed teh se je celo pritožil na neimenovano pivovarno, češ da naj posestnik tiste pivovarne sploh ne pošilja več piva, ako ga gosp. Pavlič ne bo prodajal po isti ceni, kakor njegov nasprotnik G. Pavlič si je pomagal črugače; naročil ga je od druge pivovarne in ga tudi znanprej lahko po znižani ceni prodaja; prav tako — ne vrlajmo se! Nasprotniki pa naj prodajajo svoje pivo lahko po goldinarju vrček ali pa še dražja — pa pili bodo sami.

Breže. (Dopis iz Gornje Koroške.) Breže so sicer malo mestce, pa zelo romantično. Od daleč že zagledaš nad mestom razvaline nekdanjih gradov, ki so mesto varovali in od katerih se razteza mestno obzidje, kakor da bi hotelo z močno roko mesto objeti ter ga varovati napadov. Kolikokrat je bilo to mesto, ležeče na koroški meji, že napadeno? Najgroznejše v 13. stoletju od Otokarja, ki je mislil vse de-

žele do Adrije združiti v svoji lasti. Tri dni in noči so se branili Brežani, dokler niso od premoči premagani padli. Musto je bilo tedaj oropano in požgano. A zopet se je vzdignilo iz razvalin z gradovi vred, ki še dandanašnji pričajo o njegovi nekdanji veljavi. Od srednjega najmočnejšega gradu stoji še kot močna straža novopokrit stolp, dočim je Petrov grad čisto v razvalinah. Jako mičen je mestni jarek okoli mesta, napolnjen z bistro vođo in živahnimi ribicami. Breže so bile, kakor napove ime, svoj čas slovenske. Zdavnaj pa je že umrl tam naš glas. V Brežah je tudi samostan nemškega viteškega reda, v katerem je bolnišnica za vse bolnike obojega spola. Bolnikom strežejo redovnice. Minoli mesec, sta bili dve novi sestre preoblečeni in sicer Marija Uršic in Hermina Holly. — Obredi preoblečenja so jako ganljivi. Č. g. prior dominikanec je nagovoril novicijantini, klečeči pri oltarju v črni obleki, ter ju opominjal resnosti koraka, ki ga nameravate storiti. Nate pristopi g. superior s križem. Vsaka novicijantinja položi desno roko v prsno rano Odršenika ter izreče jasno in odločno trojno obljubo devištva, pokorščine in uboštv. Ta prizor človeka tako pretrese, da se ne more ubraniti solz. Nato sledi sv. maša. Pred lavabo se blagoslovi tako imenovani pajčolan, na kar greste novi sestre v samostan, da si položite blagoslovljeno pečo ali pajčolan na glavo ter pridete nazaj. Po sv. maši se jima podeli redovni križ in samostanski rožni venec, ter dobite vsaka svoje novo redovno ali samostansko ime. Po tem se konča sv. opravilo s Te Deum in blagoslovom. Pri sv. maši so prelepo pele redovnice. Počastil je slovesnost tudi milostljivi g. prošt Plešnik s svojo navzočnostjo.

Kranjsko.

Občni zbor „Kmečke Zveze za ljubljansko okoličje“ se bo vršil v nedeljo, dne 3. oktobra dopoldne v hotelu Union v Ljubljani. Na občnem zboru bodo poročali poslanci dr. Šušteršič, Povše in Dimnik. V lilo se bo tudi načelnika in druge odbornike.

Jugoslovanska strokovna zveza se je ustanovila v torek v Ljubljani. Predsednik te nove organizacije, ki bo delovala na to, da zadobi že obstoječo katoliška delavska organizacija širšo in modernjšo podlago, je poslanec dr. Ivan Zajec. Za predsednika v nadzorstvo je pa voljen drž. in dež. poslanec dr. Janez Ev. Krek.

Liberalci napadli Orle. S kakimi sredstvi se bojujejo brezverski liberalci, ki se sami imenujejo napredne, kaže zopet njih tolovajski napad na Orle v Mariborski, ko so se ti vračali iz mladeniškega tabora v Zagradcu. Ker sami niso mogli napasti Orlov, ker so se bali, so nahujskali na prav hudoben načelnik kmečke fante, ki so vračajoče se Orle napadli s kamenjem, debelim kot otroška glava, in kolmi, ter dva izmed njih težko ranili, enega še celo tako, da bo težko okrevati. Celotno zadevo ima za varnostna oblast v roki in prijeti pretepači bodo imeli čas, v zaporu premišljevat izvanredne dobrote kulturnega dela tako naprednih liberalcev. Žalostno je to, ako se vidi, kako tolovajski napadajo liberalni naprednjaki svoje lastne brate, med svet pa trobijo, koliko store za svoje brate in narod. Kulture vam je še potreba, kulture, liberalni naprednjaki — junaki pretepači.

Za zagradbo barjanskih hudoournikov Gradašnice in Išce je e. kr. ministrstvo dovolilo 133.000 K melioracijskega prispevka.

Pododbor S. D. Z. za krški okraj se je v soboto dne 25. septembra ustanovil v Sv. Križu pri Kostanjevici. Izvoljeni so v pododbor: tehnik Fran Rueh, filozof Eran Omerza, medicinec Gerlovič. Sešatek se je vršil v znamenju resnega dela!

Na Rakovniku v salezijanskem zavodu so pričeli danes s 1. oktobrom šolski pouk. Novo šolsko poslopje, ki je v zadnjem štadiju dogotovitve, odgovarja v vseh ozirih najmodernejšim, higijenskim in pedagoškim zahtevam in lahko služi za vzgled ne samo kranjskim, ampak tudi drugim avstrijskim podobnim zavodom in šolam.

Primorsko.

Socialni demokratje in ožje volitve. Socialni demokratje na Goriškem so se izrekli, da pri ožjih volitvah ne bodo podpirali puhlih liberalcev. „Rdeči Prapor“ piše o prazu liberalcev pri volitvah, da je bil neskončno klavern. Liberalci so spleh vodili volilno agitacijo na tako otročji način, da se jim mora vsačdo smejati. V vsej svoji neumnosti so mislili popolnoma za gotovo, da jim je zmaga zasigurana. Najbolj se njih poraza gotovo vesele socialni demokratje na Goriškem, ki izgube v njih svoje najhujše sovražnike. Istočako se je tudi italijanska socialno-demokratska stranka oficijelno izjavila, da ne podpira liberalcev pri ožjih volitvah. Končna zmaga bo na strani S. L. S., ako se vsi naši volilci udeležijo ožjih volitev. Vsi smišljeniki S. L. S. in ki ste volilci sedaj pri ožjih volitvah, na krov, da strete to puhlo in namišljeno laži-liberalno, frakarsko stranko. Proč z liberalizmom naj bo geslo vseh volilcev!

Nova slovenska šola v Rocolu. Zopet je enkrat zastokal „Grazer Tagblatt“, da se pripravljajo Slovenci na ustanovitev nove Ciril in Metodove slovenske šole v Rocolu v Trstu. Ne vemo prav, zakaj da stokajo Nemci po graških listih in pretakajo debele krokodilce solze. Najbrž jim je hudo, ker vidijo, ka-

ko so se Slovenci pričeli zopet živeti gibati v Primorju, in kjer nimajo oni nikake besede in priložnosti, da bi zopet nad nami gospodovali.

Pasivno rezistenco so začeli delavci v ladjedelnici pri Sv. Roku v Miljah. Zahtevajo večjo plačo in odpravo strojnega dela. Tehnični zavod, oziroma vodstvo ladjedelnice tej zahtevi noče ugoditi in je odpustil vse delavce, ki jih je 880. Pogajanja med vodstvom in delavci se še niso pričela.

Predor pod hribom Sv. Vida je prevrtan. Pretekli četrtek so slavili slavnostni obhod, katerega se je udeležil namestnik in mnogo odlične gospode. Kopati so začeli že lansko leto z obeh strani.

Nesreče v gorah. Gore so letos zahtevale že mnogo žrtev. Na Jalovnici nad Tolminom se je ponesrečil 24letni potovalni učitelj Jožef Tavš. Padel je v 100 metrov globok prepad, ter obležal, 2 uri nad Tolminom, kjer so ga še-le čez par dni našli in ga z vrvmi in drugimi orodji po nekem kaminu izvlekli na plano.

Trije umobolni so ušli iz umobolnice na Vrdele v Trstu. Iz stranišnega okna so skočili dva metra globoko v vrt in od tam na prosto. Žandarmerija jih je kmalu zasledila in dva prijela v bližini Razdrtega. Vsi trije so izmed bolj mirnih bolnikov.

Novo nemško podjetje ob morju. V Trstu se je osnovala neka nemška hotelska družba, ki ima namen osnovati hotele penzije in druga enaka podjetja, dalje tudi prekupovanje zemljišč. Višina osnovnega kapitala znaša 720.000 kron a vplačanih je že 180.000 kron. Vodja podjetja je Aleks. Schalk iz Opatije. Torej zopet nova pijavka, ki se hoče vsesati v telo slovenske zemlje in življa. Tržaški Slovenci in okoličani pozor!

Darovi.

Za sklad obmejnih Slovencev so darovali sledeči: Fr. Šmid, Selce, 20 K. Ivan Lubej, župnik, Jezersko, 20 K. Viktor Skalovec, Ljubljana, 20 K. J. Bulovec, Radovljica, 20 K. Hranilnica in posojilnica Naklo 20 K. Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico je poslala: sama 160 K; dalje od: načelnika Ivana Appeta 20 K, načelnikovega namestnika Josipa Zureca, župana, 20 K, odbornika Jakoba Porenta, župnika iz Stopičev, 20 K, odbornika J. Zakrajšeka, župnika iz Vavtevasi, 20 K, odbornika M. Nemanica, župnika, Brusnice, 20 K, odbornika Antona Šmidovnika, župnika iz Frečne, 20 K, odbornika J. Žmavca, posestnika v Smihelu, 20 K, Franjo Mervarja, posojilničnega tajnika, 20 K in Gašperja Porenta, akademičnega slikarja v Pragi, 20 K. — Dalje so darovali: Katol. slov. izobr. društvo Vič 5 K; Fr. Homan, Radovljica 2 K; Valentin Rotar, Grablje, 1 K; Ant. Jemec, župnik v Št. Jakobu ob Savi, 5 K; Rudolf Raktelj, župnik, Bizeljsko, 2 K; zbirka na ženitovanju bratov Kompare v Mengšu, 12 K. — Le naprej darovalci! Kakor se giblje nemški zmaj, tako se morajo gibati tudi narodni darovalci. Iz nas samih mora priti pomoč za naše brate. Kdor pa nima sreča za svoje brate, ta ni vreden, da živi med njimi. Bratje, torej le ven na plan, nemškemu navalu v bran! Zbirajte in množite obmejni sklad, kakor pridne čebelice satovje.

* XIII. izkaz za „Sentiljski dom“ od 15. avgusta do 20. sept. Bralno društvo v Jarenini, čisti dobiček veselice „Sentiljski dan“ 400 K; na primiciji č. g. Lasbajer v Negovi, po g. Ledineku, županu in veleposestniku v Polički Vasi 52 K; Anton Zupanc, Lahov Graben pri Jurklostru 1 K; Rafael Thaler, nabral v veseli družbi pri „Balant“ v Škofji Loki 4 K; Pavel Žegar, kaplan Zg. Poljskava 1 K; Alojz Uršič nabral na gostiji Kauklerjevi v Hošnici 6 K 44 v.; Janez Denčman, Selnica ob Muri 1 K; mariborski semeniščani 4 K 72 v.; na primiciji č. g. Spura v Ljutomeru 11 K 70 v.; Miha Brendič, velepos. v Spuhlji nabral na primiciji č. g. Kuharja 26 K 14 v.; pri skioptikonu g. Stebiha na primiciji g. Škofiča pri Sv. Martinu pri Vurbergu 25 K; katol.-narodno dijaštvo iz Prlekije, po tov. F. Kosar, kot čisti dobiček dvih prireditev za „Sentiljski dom“ 65 K; Mici Sylvester, Maribor 1 K; P. Avg. Čampa, superior na Viču pri Ljubljani dar taborjanov na Viču 80 K 93 v.; Lojzka Fürst, Maribor, 1 K 20 v.; Jos. Gselman, Hoče, 5 K; Škofič Marko, novomašnik 10 K; v veseli družbi v Jelenčah nabral bogoslovec Marko Kranjc 10 K; v Koglerjevi primiciji pri Sv. Trojici nabral g. Zagoršek 20 K. Skupaj v tem izkazu 726 K 13 v. Kakor rase „dom“ vedno višje, tako rase tudi naša zbirka vedno lepše in lepše! Zahvaljujemo se prav pristožno vsem blagim rodoljubnim bratom in sestram, ki nam grede tako velikodušno na pomoč! Posebno pa se zahvaljujemo vrlim našim sosedom Jareninčanom in ondotnemu „Bralnemu društvu“ za tako krasen dar! Želimo le, da bi še bilo na Slovenskem mnogo, prav mnogo tako požrtvovalnih Jarenin! Bog plati vsem! Na zdar! — St. Ilj v Slov. gor., dne 20. sept. 1909.

Stavbeni odbor.

Razgled po svetu.

Ekspedicija vojvode Abruškega na Himalajo. Vojvoda Abruški, član italijanske kraljevske rodbine, se je povrnil s svoje ekspedicije na Himalajo, najvišjo goro na svetu. Pospel se je 1500 m nad morskó gladino, kamor ni dosedaj stopila še nobena človeška noga. Ekspedicija je trajala 65 dni. Dne 6. marca t. l. krenil je vojvoda s svojim spremstvom iz Marsilje na parniku Oceana, 9. aprila je prišel v Bombaj ter se je potem z železnico odpeljal do Skrinagara, kamor je dospel dne 17. aprila. Dne 24. aprila je ekspedicija z 250 Indijci in množico konj krenila na pot. Najprej so začeli preiskovati dolino Sind, ki je izgledala še popolnoma zimsko. Napredovati je bilo težavno radi na novo padlega snega in radi nevarnosti snežnih plazov. Dne 14. maja je ekspedicija dospela na Askole, kjer se na višavi 3000 metrov nahaja najvišje ležeča vas na svetu. Težko je bilo hoditi radi velikih razpok po tleh in so potniki morali dalje plezati. Zelo nevarna je bila pot preko izvirov rek Hinda in Braldo-

ka. Dne 18. maja so se utaborili v Rdokasu, v višini 4000 m. Ta kraj je imel služiti za oporišče delu ekspedicije, ki je imela prodirati naprej. Del ekspedicije je dosegel višino 5200 m, kjer je bila temperatura 10 stopinj pod ničlo. Vojvoda Abruški se je povsopel na dva druga vrha, ki sta visoka nad 6200 metrov in potem na vrh Peak, visok 7500 m. S tem je vojvoda dosegel svetovni rekord. Nato se je ekspedicija začela vračati. Zanimivo je, da je imel vojvoda seboj alpske vodnike, ki so vrlo dobro služili. Ekspedicija je prinesla seboj veliko botaniško zbirko in mnogo drugih redkih predmetov in stvari. Vojvoda bo predložil poročilo o svoji ekspediciji italijanski geografski družbi.

Redka obiteljska svečanost. V Varšavi se je vršila čudna in zelo redka rodbinska svečanost. Rodbina Chelmieckih je slavila 500 letnico bitke pri Dobrzyniem, kjer je padlo v junaškem boju 12 članov te rodbine. Zbrali so se člani te rodbine iz vseh krajev, nad 200, ter izbrali svojim starešinom Vojteha, bogatega poznanjskega veleposestnika. Po zašušnici za padle prednike, ki jo je služil kanonik Zigmund Chelmiecki, pozval je Vojteh svoje sorodnike, naj se ne opojajo s slavo bivših stoletij, marveč naj si osigurajo bodočnost. Potem je bil svečan koncert, na katerem so peli in svirali člani rodbine skladbe svojih sorodnikov. Ob tej priliki so tudi osnovali velik fond za medsebojno podpiranje.

Kultura na Laškem. Glasom najnovejših statističnih podatkov se nahaja v sicilijanski občini Melicucca 95% analfabetov. Od 2846 prebivalcev iste občine jih zna brati in pisati le 14%, a še ti niso domačini, ampak priseljeni posestniki, uradniki itd. V Italiji je že 30 let obvezen šolski pouk, a v tej veliki občini še danes ni nobene šole. Glasom časniških poročil se nahajajo podobne razmere v sicilijanski osrednji pokrajini Caltanissetti in obeh sardinskih pokrajinah Cagliari in Sassari, kjer znaša število analfabetov 70%. V takih žalostnih prosvetnih odnošajih v lastni domovini hočejo Lahi Slovence in Hrvate osrečiti s svojimi šolami!

Najvišja alpska cesta. Doslej je bil Stillsers-Joch, visok 2760 m, najvišja vojna gorska cesta v Evropi. V kratkem pa izgubi to svojo prednost, kajti v savojskih alpah gradijo preko Col d'Iserana, ki je 2770 m, vozno cesto, ki bo služila tudi vojaškim svrham. Ta cesta bo pa za 10 m višja nego Stillsers-Joch. Omenjena nova cesta direktno veže Genevo in Nico. Stroški boko znašali okolu štiri mil. frankov.

Narodno gospodarstvo.

Povišanje turške uvozne carine. Radi akcije katero je turška vlada uvedla v zadevi povišanja uvozne carine v Turčijo, krožijo različne vesti med izvozniki tujih držav. Proti tem neresničnim vestem je nastopil sedaj turški finančni minister Dšavid bej in se izrazil proti časnikarjem da je ta zadeva v najlepšem teku in se bo, v najbližjem času najugodnejše za Turčijo končala. Kar se ta tiče londonskega kabineta, od katerega se je trdilo, da zelo nasprotuje željam turške vlade, pravi Dšavid bej, da je dobila visoka porta od otomanskega poslanstva iz Londona obvestilo, da angleška vlada povišanju carine nikakor ne nasprotuje. V enakem smislu so se izrazile tudi ostale tuje države, ki so čakale le na londonsko odločitev.

Preobilica žita na Ruskem. V Rusiji je bila letos izredno dobra letina. Velikanske množine žita so povsod za prodajo pripravljene. Ker primanjkuje za prevažanje žita potrebnih zaprtih železniških voz, so morali zato porabiti odprte tovarne vozove, da so prepeljali žito v razne izvozne luke. Na progi Novo Čerkask-Čertkovo je 2800 z žitom napolnjenih voz in je železniška oprava izjavila, da ne more več žita za prevoz sprejeti, ker proge niso prazne. Vsi žitni izvozniki ob reki Dnjepru so v velikih skrbih, ker je reka tako upadla, da ne morejo ploviti po njej, ter tako spraviti žito iz dežele. Drugih prevoznih zvez pa primanjkuje.

Parobrodarstvo. Naša južna društva dobe zopet novega tekmeča. Z grško-angleškim denarjem se je osnovalo parobrodarsko podjetje Elleno-Anglo, ki hoče uvesti na progi Levanta in Severna Evropa le blagovni promet, med Trstom in New Yorkom pa poleg tega tudi pasazirnega. Istočasno je dovolila avstrijska vlada ustanovitev parobrodnege delniškega društva Dalmatia, o kateri se je že itak mnogo pisalo, v Trstu in je zaudeležen pri njej tudi slovenski kapital. Angleško parobrodarstvo nazaduje zadnje mesece. „Kölnische Volkszeitung“ dokazuje to o priliki razmotrivanja splošnega angleškega gospodarstva nazadovanja, ki sledi iz statistike o letu 1908, ki jo je izdala angleška vlada. Skupni uvoz Anglije znaša zadnja tri leta (istočasen izvoz je pridejan v oklepajih): 1908 593 funtov (377), 1907 646 funtov (426), 1906 608 funtov (376). (En funt znaša okolu 24% kron). V Hamburgu je promet zadnjega poluleta zaostal za istim terminom lani. Tekom pruleta je v Hamburg odšlo oziroma prišlo 1909: 7969 ladij prišlo, 8007 odšlo; 1908: 8268 ladij prišlo 8209 odšlo. Parobrodarska tvrdka na Reki Nicolich-litki et Comp. je morala prodati svoj edini parobrod Indificienter za svcto 250.000 kron. Tvrdka zvraca vso krivdo na ogrsko trgovsko ministerstvo, ki obljublja že dolgo časa velike subvencije, a je ostalo vse pri samih suhih besedah.

MALA NAZNANILA

ki se sprejemajo po **2 vin. od besede**, najmanjši znesek je 50 vinarjev.

Kdor želi pojasniti o rečeh, ki so naznanjene v inseratnem delu, naj pridene za odgovor znamko 10 vinarjev. Drugače se ne odgovori.

Služba organista in cerkovnika se razpisuje pri Sv. Martina na Pohorju pri Slov. Bistrici. Prednost imajo cecilijanci, ki bi bili zmožni sprejeti tudi tajništvo pri občini. Nastop takoj ali vsaj do 1. novembra. Prošnje naj se vložijo vsaj do 10. oktobra pri župnijskem uradu Sv. Martin na Pohorju, p.: Slov. Bistrica. 204

Na prodaj je polkrit, skoraj nov voz, pripraven za kako župnišče ali gospodo na deželi. Cena 500 kron. Vpraša se pri g. Celcerju v Št. Lju v Slov. gor. 208

Orgle.

Radi naprave novih orgelj v župnijski cerkvi v Cirkovcih se stare orgle z 10 registri ceno prodajo. Tozadevna vprašanja naj se naslavljajo na Josip Brandl, izdelovatelj orgelj v Mariboru. 192

Učenca s primerno šolsko izobrazbo, kateri ima veselje do trgovine in je poštenih staršev, sprejme Jakob Sem, trgovina z mešanim blagom pri Sv. Frančišku Ks. v Savinski dolini.

Javno priznanje.

Povodom smrti mojega nepozabnega soproga, gospoda **Josipa Miloš a**, ravnatelja reške ljudske banke, ki je prominul pri izvrševanju svojega poklica zadet od razbojniške roke, izplačala mi je „Croatia“, zavarovalna družba v Zagrebu, zavarovalno glavnicu 5000 K v korist moje nedolžne hčerke tako naglo v moje popolno zadovoljstvo, da se smatram dolžno zahvaliti se jej tem potom ter jo pripočiti vsakomur kot soliden in kulanten zavarovalni zavod. Na Reki, dne 2. septembra 1909.

Jelka vd. Miloš.

Hotel**Pri belem volu v Celju**

sredi mesta, blizu vseh uradov; za tujce 30 sob z vso ugodnostjo pri nizkih cenah, tudi mesečna stanovanja s hrano za letoviščarje; izborna kuhinja, vedno sveže pivo, različna vina; po letu senčnat vrt; vozovi v hiši vsak čas na razpolago: : : 51

: se priporoča za obilni obisk. :

Pozor! Slovenci! Pozor!

Josip Macuh, Maribor

Stolna ulica šte. 5.

se priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini za izdelovanje vsakovrstnih oblek. Postrežba točna, cene nizke! Na razpolago je tudi velika zaloga izgotovljenih oblek po jako nizkih cenah. 84

Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,

v lastni hiši (Hotel pri belem volu) v CELJU, Graška cesta.

Poštno hranilnični račun št. 92.465. — Telefon št. 8.

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½% brez odbitka rentnega davka.

Domači hranilniki se dajejo na dom brezplačno.

Hranilne knjižice drugih zavodov se sprejemajo kot vloge, ne da bi se obrestovanje prekinilo.

Posojila na zemljišča po 5% do 5½%, brez in z amortizacijo.

Posojila na zastavo vrednostnih listin.

Osební kredit na menice in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Konvertacija vknjiženih dolgov z najmanjšimi stroški.

Oskrbuje svojim članom izterjevanje njihovih terjatev.

Brezplačno reševanje vseh zadev.

4

Za nakup priporočamo tvrdko

M. E. Šepec, Maribor

Grajski trg stev. 2

katera prodaja po najnižji ceni vsakovrstno modno blago za ženske obleke, svilnate in druge robce, vse vrste najboljše perilno blago, vsakovrstno sukno (štofe) za moške obleke, površnike, fino sukno za talarje in salonske obleke, srajce, ovratnike, kravate, naramnice, nogavice, dežnike, obrisače, mizne prte, odeje, preproge, zastore, razni cvilih, perje za blazine itd. 7

Slovenski krojač Jakob Vezjak

v Mariboru, Šolska ulica 4

se priporoča slavnemu občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih oblek za gospode in dečke po najnovejšem kroju. Velika zaloga vsakovrstnega :: :: sukna iz domačih in tujih tovarn. :: :: Izdelujejo se tudi vsakovrstne pletenine na stroje. 36

Izdelovatelj cerkvenega orodja in posode Karol Tratnik, Maribor

Župnijska ulica št. 3.

se priporoča prečastiti duhovščini za naročila različnih moštanc, kelihov, ciborijev, lestencev, svečnikov, križov, itd. Staro cerkveno orodje popravljam pozlatim in posrebrim v ognju. Mnogo priznanih pisem na razpolago.

Svoji k svojim. 38 Svoji k svojim!

Prodajalko

v stroki mešanega blaga dobro izurjeno in trgovskega **učenca** ali **učenko** sprejme takoj tvrdka **Franc Vrečko v Šoštanj-u.**

Olje od motorja oddaje 100 kg. po **25 K.** Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Trgovina tiskarne sv. Cirila v Mariboru, Koroška cesta šte. 5**Zastonj**

se ne trži, ampak po zmerni ceni s tiskovinami za posojilnice, ki so pri ljubljanski ali celjski zvezi, za občinske urade, za krajne šolske svete in šolska vodstva, za odvetnike, notarje, trgovce obrtnike in zasebnike in vsa društva. Krasne diplome za častne ude, zavitke in pisma s tvrdko, vizitke, vabila za društvene veselice, lepake in letake izdeluje tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Zastonj

se ne trži, pač pa po nizki ceni s trgovskimi knjigami, odjemalnimi knjižicami, papirnatimi vrečami, kredo, svinčniki, črnilom, peresi, tablicami, kartami za tombolo, lampijoni, papirnatimi krožniki in serviet, pismenim papirjem v mapicah in kasetah, albumi za fotografije in razglednice, spominskimi knjigami za gospodične, vsakovrstnimi razglednicami. :: ::

Zastonj

se ne trži, pa ugodno kupite podobice za molitvenike, slike v spomin na prvo sv. obhajilo, podobe sv. družine za steno z milo godbo po 15 K in 20 K, stenske slike papeža, cesarja, škofa, raznih svetnikov, rožne vence iz ribje kosti, lesa in kokosa, svetinje iz aluminija, ki nikdar ne rjavijo, škapulirje vsake vrste, križce stoječe, ki se rabijo pri :: bolnikih in križe viseče za steno. ::

Brzjavi: „Kamnoseška in-
dustrijska zadruga, Celje“.

Prva južnoštajerska kamnoseška industrijska družba

Brzjavi: „Kamnoseška in-
dustrijska zadruga Celje“.Edino narodno kamno-
seško podjetje v CELJU.

Stavbena in umetna kamnoseška
::: obrt s strojnim obratom. :::
Izvrševanje vseh stavbenih del:
kakor stopnic, fasad, podbojev,
pomolov, nastavkov itd. iz različ-
::: nih kamenov in cementa. :::

Specialna delavnica in podo-
barski atelje za umetna cerkvena
dela kakor: altarjev, obhajilnih
miz, prižnic, kropilnih in krstnih
::: kamnov itd. :::
Brušenje, puliranje in struganje
::: kamena s stroji. :::

Mnogoštevilna zaloga nagrobnih
spomenikov iz različnih marmornih
vrst granitov in sijenitov po razno-
vrstnih narisih in nizkih cenah.
Naprava zidanih ali betoniranih
::: rodinskih grobišč (rakev). :::

Tlakovanje cerkva, dvoran in
hodnikov s šamotnim ali cementnim
::: tlakom. :::
Izdelovanje pohištvenih plošč iz
različnih najbolj idočih marmornih
::: vrst v vseh oblikah. :::
Popravljanje spomenikov, udela-
::: vanje napisov v iste. :::

V odvetniško pisarno
v Celju se v kratkem

sprejme

koncipijent

(prednost ima substitut),
solicitator, stenograf in ev.

strojepisec.

Naslov v upravnishtvu.

Nikdar

vas ne bode grevalo, ako se
enkrat prepričate o velikan-
ški zalogi in čudovito nizkih
cenah v veletrgovski hiši
R. Stermecki, Celje.

Vzorci proti vrnitvi in po-
šiljatve čez K 20.— franko.
Posebno ugodno se kupi
„Haras“ volna v vseh barvah
kg. K 6.— in „Imperial“
čista volna kg. K 7.80.

Restavracija
Narodni dom
v Mariboru.

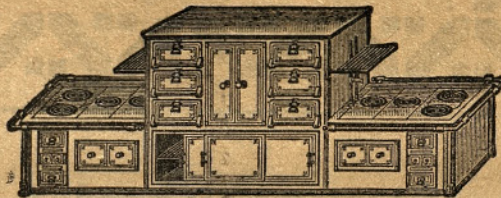
Izhorna kuhinja, izvrstna vina ka-
kor: haloško, ljutomersko, dr. Thur-
nejev muškatelec, mozlec, vinarec,
bizeljčan, konjičan itd.
Pivo iz budjeviške češke pivovarne.
Po letu udobno kegljišče. Vrtni paviljoni.
Sobe za tujce.

Za obilni obisk se priporoča

37

Lojzika Leon.

Tovarna za peči H. KOLOSEUS
Wels, Gornje Avstrijsko.

Izvrstne in v vsakem oziru nedosegljive peči iz železa,
emaila, porcelana, majolike za gospodarstvo, hotele,
restavracije itd. — Naprave za kuhinjo s soparom, s
plinom in peči na plin. Dobe se v vsaki trgovini, kjer
ne, se pošljejo takoj. Zahtevajo se naj „Originalni
Koloseus-štedilniki in manj vredni izdelki naj se vra-
čajo. Ceniki zastoj.

Edina narodna steklarska trgovina

Fran Strupi, Celje

priporoča svojo bogato zalogo stekla, porcelana in kame-
nine, vsakovrstnih šip, svetilk, ogledal in okvirov za po-
dobe. Prevzete vse steklarskih del pri cerkvah in pri-
vatnih stavbah.

Najnižje cene! Najsolidnejša in točna postrežba!

Na debelo.

Na drobno.

Cerkveni slikar
Peter Marković
akadem. slikar v Rožeku na Koroškem

se priporoča čast. gg. duhovnikom in sl. slov.
občinstvu za slikanje raznih cerkvenih slikarij,
božjih grobov, altarnih in bandernih slik, križevih
potov itd. vse na posebno trpežno platno in v
jako stanovitnih barvah; popravlja umetniško sta-
re umetne slike. Sprejema vsa večja dela: sli-
kanje cerkvâ v različnih slogih, cele notranje
poprave cerkvâ (v tem slučaju poskrbi in posre-
duje vse druge umetnike in rokodelce). Cene po
dogovoru in brez vse konkurence.

Slovenci! Podpirajte svoje somišljenike!

Svoji k svojim!

**Urar, očalar
in zlatar**

Franjo Bureš

Maribor
Tegethofova cesta 33

pred kolodvorom, priporoča svojo bogato zalogo zlatnine,
srebrnine, ur itd. po najnižji ceni.

Gramofone s slovenskimi ploščami, čistim in
jasnim glasom iz najboljših tovarn.
10 Priznana najboljša igla za gramofone.

Popravila se točno in hitro izvršujejo.

Slikar in pleskar

Franc Divjak

v MARIBORU, župnijska ulica št. 7

prevzame vsa dela dekoracijske in slikarske stroke
ter se priporoča slavni duhovščini in cenjenemu
občinstvu in izvršuje svojo obrt po najnižjih cenah.

Spodnještajerska ljudska posojilnica v MARIBORU,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Stolna ulica št. 6 (med glavnim trgom in stolno cerkvijo).

Hranilne vloge

se sprejemajo od vsakega in se obrestujejo: na-
vadne po 4%, proti 3 mesečni odpovedi po 4½%.
Obresti se pripisujejo h kapitalu 1. januarja in
1. julija vsakega leta. Hranilne knjižice se spre-
jemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obre-
stovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so
poštno hranilne položnice na razpolago (šek konto
97.078). Rentni davek plača posojilnica sama.

Posojila se dajejo

le članom in sicer: na vknjižbo proti pupilarni
varnosti po 4¼%, na vknjižbo sploh po 5%, na
vknjižbo in poročstvo po 5½% in na osebni
kredit po 6%. Nadalje izposojuje na zastavo vre-
dnostnih papirjev. Dolgove pri drugih denarnih za-
vodih prevzame posojilnica v svojo last proti po-
vratitvi gotovih stroškov, ki pa nikdar ne presegajo
7 kron. — Prošnje za vknjižbo dela posojilnica
brezplačno, stranka plača le koleke.

Uradne ure

so vsako sredo in četrtek od 9. do 12. dopoldne
in vsako soboto od 8 do 12 dopoldne, izvemši
praznike. — V uradnih urah se sprejema in iz-
plačuje denar.

Pojasnila se dajejo

in prošnje sprejemajo vsak delavnik od 8.—12.
dopoldne in od 2.—5. dopoldne.

6

Posojilnica ima tudi na razpolago domače hranilne nabiralnike.